

Megjelenik e politikai, tudományos és művészeti lap minden hét a kétszer: Szerdán és Szombaton, két-két íven. — Hírleje közül minden hirdeményt egy négyes szeptorától három ezüst krért.

Előfizetheti helyben a szerkesztő-hivatalban (Sebestyén-utca 288 sz. alatt, földszint) félévre postán 6, különben 5 e. forinttal, az országban minden, azonkívül csak a cs. kir. főpostahivatalnál Bécsben.

Szerda.

— 44. —

Junius 1.

Beköszöntvén a pesti Medárd-vásár, bizodalmasan figyelmeztetjük politikai lapunk tisztelt Olvasóit, hogy ha annak második félévi folyamára Szerkesztő-hivatalunkban szándékoznak előfizetni, most ezt vásári alkalommal legbiztosabban 's könnyebben eszközölhetik. Az előfizetési díj ugyanaz marad, t. i. félévre postán-küldetéssel 6; 's helyben házhoz-küldéssel 5 for. pengőben. Külső tartományokba járatandó példányokra nézve legcélszerűbb mód a bécsi főpostahivatalnál rendelkezni. —

A 'VILÁG' szerkesztőhivatala
(belváros, Sebestyén-utca 288d. sz. alatt)

TARTALOM:

Magyarország és Erdély. Negatio és Gyanusítás. — Hamburgi tükérvallottak részére újabb segélyezés. — Hirlapi impertinentia. — Fővárosi hírek. — Kliegl-segélyezés. — Pesti levél a dunamelléki ref. superintendens-választás tárgyában. Czafolat és főgondnoki körlevél a dunamelléki hely. hitv. egyh. közönségehez. — Gömörmegyei tisztválasztó-gyűlés eredménye. — Tisztválasztó gyűlési előzmények Borsodban. Tudósítások: Zólyom, Arva- és Somogy megyék közgyűléséről. Videki közlés. Eperjesi magyarosodás. — Magyar partvidék (Fiumei levél). Erdélyi országgyűlés.

Külföld. Franciaország. Gözerőművekkel bírást biztosító módok; élettelen kamraülések, francia historiai társulat gyűlése. — A Temps elítélték 's elnyomatik. — A Seine balparti vasuton ismét járnak.

Nagy Britannia. Választási vesztegetések. — Hamburgot illető biztosítások és aláírások. — Visszapillantás a parlament munkálkodására. — Rabszolgaság-irtó 's chartista-gyűlés.

Németország. Segélyezések Hamburg részére. — Az égés terjedelme.

Helvezia. Indirect választások.

Brazília. Fontos politikai törvények.

Északamerika. Panasz Anglia ellen. — Casz tábornok ovástétele Guizothoz a hajókutatási szerződés tárgyában 's a washingtoni congressus e fölötti vitakozásai.

Vegyes közlések. Legújabb.

Ór. Gyümölestenyésztés lelkesítési gyakorlatban.

— Utóeszmék a sz. kir. városok szavazati-jogáról.

Hírlo.

Magyarország és Erdély.

† Pest, junius 1jén 1842.

Negatio, és Gyanusítás.

Negatio, és gyanusítás! Két szó, az emberi természettel egykorú ugyan, de csak a „Pesti Hirlap“ kedvencz, és színetnélküli használata által kaptak honunkban divatral!

Negatio — erény lehet, lehet hiba, sőt vétek is; 's a tagadás ezek közül mi legyen, ennek használatától függ. Mi részünkről polgári erénynek tartjuk, ha bármely politikai tévtanok igazságát, 's így azokét is, mik a Pesti Hirlap hasábjaiában nem ritkán olvashatók, tagadjuk; — ha tagadjuk, hogy elvont (abstract) politikai eszmék minden országra alkalmazhatók; — ha a gőgös követelési modort kárhoztatva a politikai vakbuzgóságnak 's a kártékony vélemény-türelmetlenségnek üdvös hatását tagadjuk 's a t.; miután azonban mi, kik csak illy értelemben esküvénk a negatio zászlójához, tagadásunknak minden egyes esetben okát adók, 's jövődöre is okát adandjuk, valahányszor ezentúl e szó, általános értelemben, ellenünk bár kitől használtatnék, mint nem létezőt tekintendjük.

Gyanusítás, — ez sohasem erény, hiba többnyire, 's igen gyakran vétek! — Szüldtje az irigy rágalomnak, szüli a káros bizalmatlanságot, 's mérges ihletivel zavarja az egycek nyugalmát, rombolja a családi viszonyokat, 's a politikai életben olly mótely, melly a szeretet ol-lárát lerontva gyűlöletet ébreszt, 's az eszközölhető gyakran üdvös egyelőrtés magvát már csirájában efojtja.

E hibába esett a Pesti Hirlap, midőn 39dik számú jegyzetünknek képzelhető legegésőbb ma-

gyarazatát adá,*) 's e hibába**) esik ujonan, midőn Viszonozási cikkében, bennünket követk. szavakkal illet: „de nem, ezt A — ur már nem teszi, mintha megrettent volna, hogy valahára már határozott positiv véleményt mondott, eszébe jut a negatio szerepe, ingatagságba vonul vissza, alkot, ígér, még mielőtt capitulatióra valaki felszólítaná“ — 'S ezen akaratunkat is gyanusító szavak értelme miért lön ránk alkalmazva? nem másért, mint hogy lapunk 38dik számában egy általános politikai elvet, ebéli hitünk sohasem változott ágazatát jelentők ki, melly e szavakban foglaltatik: „Hogy eskü tételik, ott a megyei közkölségek arányos részességében elsőségre, hogy ezen elsőség mellett emeli szavát, magánykörben, megyegyűléseken, hogy e mellett míg csak kezében tollat fogni engedtetik, küzdését igéri; mindezek ellenére nincs mit mondanunk: ezek a valódi meggyőződés dicseretes és példát igénylő következményei; — de a politikai életben kárhoztaljuk az alkút kizáró hőragaszkodást, főleg ha a véleményünk iránt követelt egyedáruság illy módon ajánlkozik: esküt teszünk ez vagy amaz ügy elsőségére; melly győzzön, vagy bukjen, de úgy hogy bukása fölött a győzők magokat isten 's a civilisált világ előtt megszégyeneljük!“

Talán jogosítva volnánk igényleni azt, hogy akkor, midőn állításaink czáfoltatnak, főleg ha ezekkel szándokunk bírálata is öszvekapcsolatik, 's így a jelen esetben is, ne csak egyes kifejezések taglatassanak, de az öszves előadás szellemére is méltó figyelem fordittassék; azonban sem a szellemi, sem a betűszerinti magyarázattól nem vonakodván, ha szerk. ur az adókérdésbeni működésünk szellemére figyelmeztelt vala, bár mikép tusakodjék is magamagával, 's bármí módon akarná is az igazság szózatát elfojtani, lehetetlen volna el nem ismerni, hogy rendíthetlen hitünk minden kitelhető fegyverével védjük a házi adóvani részvétnak mindenek fölötti elsőbbségét; 's ha azokból, miket az adó tárgyában eddig iránk, egyebet nem olvasott volna is, mint azon 38dik számú értekezésünket, mellynek annyira gyanusító epés magyarázatát adá, ismételve mondjuk: lehetlen vala nem érezni azon igazságot: hogy honunk színe előtt kijelentett 's keblünk melegével védett véleményünkötől vissza nem rettegünk, ingatagságba vissza nem vonulánk! Hivatkozunk e tekintetben érdekelt számunk következő szavaira: „S hatás nélkül elnem hangzandnak a minden oldalról e tárgyban emelkedő szózatok, 's honunk nemessége részt veend a házi adóban, mert ennek tisztelt és tiszteleltre méltó aristocratiájában az igazság magasztos érzete ki nem halt“, úgyszinte abeli kifejezésünkre, — miszerint azt hisszük: „hogy váratlan csapás érné nemzetünket, ha igazságos lenni nem tudna, nem akarna.“ 'S tegye már most ezekhez: hogy mi a véleményi egyedáruságot némcak az adó

kérdésében, de a politikai életben, 's így általánosan kárhoztatók, bizony lehetlen még akkor, ha állításinkat betűileg tetszik magyarázni ezekből más következményt húzni, mint hogy mi kérdéses] cikkben] két különböző politikai véleményt taglalánk: egyik t. i. legbuzgóbban pártolá a házi adóvani igazságos részvétet; a másik az alkut kizáró hőragaszkodást, 's a véleményi egyedáruságot kárhoztatá, főleg ha ez a Pesti Hirlap modorában mutatkozik. —

'S ime mindezek ellenére másodsor gyanusítgatja már szándékunkat az, kifejajdul 's gyanusítgatást panaszol, ha egy részt modora, más részt pedig elvei hibásoknak, károsoknak vagy veszélyeseknek nyilvánítatnak; pedig e működés a vélemény szabadságnak szabad kifolyása eszméket taglalva senkit sem sért, — amaz, a vélemény-türelmetlenségnek epés következménye, jogtalan, és sértő!

Mi ugyan öntudatunk érzetében illy előzmények után is érdemlett hallgatással valánk mellőzők e méltatlan vádak, ha tanácsosnak nem tartanók ez által is bebizonyítani: mennyire terjed szerkesztő urnak dagályosan követelt véleményi egyedárusága 's alkut kizáró hőragaszkodása; — 's lezekekrül mondók mi: hogy így föllépni nem szabad, nem tanácsos! — Miről néhány szó talán nem felesleges.

A politikai kérdések végetlen során keresztül menve t. i. nem jut eszünkbe ollyas, mellyben minden alkut kizárni szabad, vagy tanácsos. — Az alkotmány és kényuraság, az angol sajtószabadság, 's az orosz birodalmi sajtókorlátozás között 's a t. annyi a fokozat, hogy bármely véleménynyel legyen is a létező tág téren, azt, mi ön hitéhez közelit, visszalökni nem szabad, nem tanácsos. De mellőzve ez általánosságot, mit bizonyítótág hálátlan munkával íveket 's íveket lehetne írni, maradjunk a kérdéses adó tárgyánál. 'S kérdezzük szerkesztő urat, már mondott szavainkkal élve: ha azon váratlan csapás érné nemzetünket, miszerint igazságos lenni nem tudna, lenni nem akarna, 's a házi adóvani igazságos részvétet megtagadván késznek nyilatkoznék néhány millió forinttal évenként az országos pénztárhoz járulni, visszalökne e az alkut? feltéve, hogy az alkura meghijják? — 's szabad é, 's tanácsos é jelen esetben az alkut kizáró hőragaszkodás? Pedig lapjának 34dik számában semmi, de semmi alku sines kivéve! — Igaz ugyan, hogy nem sokára t. i. a Pesti Hirlap 145dik számában egy kis módosítás tételét látja jónak: „Országgyűlésre nézve t. i. igen természetesnek ismeri, hogy a ki szavazatával kisebbségbe került, inkább a valamihez mint a semmihez fog nyulni, értetvén hogy az egésznek jövődójét nem compromittálja.“ 'S ez az, mit mi mondani akaránk, midőn az alkut kizáró hőragaszkodást nem helyeslők, azon kis különbséggel, hogy azon elv, mellyet szerkesztő ur az országgyűlésre vél alkalmazhatónak, alkalmazható mindenüvé, hol határozó szavazatról van szó. — De hisz erről már most nem is igen látszik kétkedni, mert nem hihetjük, hogy most kifejtve tágitott értelmünkben az okoknak egyformaságánál fogva ne osztozzék, egész nehézsége

*) Miről azonban már mult alkalommal szólottunk.

**) Vétkes szándokot bár kire rá fogni jogosítva nem lévén, a „véteke“ szó használatát ez alkalommal is örömmel mellőzzük.

már most csak abban látszik összpontosulni, hogy journalistikai hivatásunkat hibásan fogjuk fel akkor, midőn e pályán az alkut kizáró hűragaszkodást magunkévá nem tesszük, sőt ezt kárhozzátjuk; t. i. hogy az érdeklét országgyűlési teoriát a journalistica mezejére is áthozni annyit tesz, mint minkezeinkkel készakarva lerontani, mit nagynehezen építünk; egyszersmind tíz éves journalistikai tapasztalása gyanánt azon nyilatkozást is teszi, hogy: „a ki journalistika mezején hatni akar, mindenek fölött szem előtt kell tartania azt, hogy hírlapot ír, mert valóban országgyűlési követnek lenni s hírlapot írni, két épen olly egészen különböző dolog, mint a határozó szavazat a pusztá véleménynyúl merőben különbözik” — S mi e tanulmányt, melly, mellékesen legyen mondva, előttünk sem egészen ismételten, köszönettel fogadjuk. Csakugyan igaz, hogy a journalistika mezején nem szavazunk, hanem elmélkedünk, s politikai kérdéseket elnem döntünk, hanem csak előkészítünk, és így javasolunk, de nem alkuszunk; mi ha annak idejében észbe jutott volna, tudhatta volna azt is: hogy mi a journalistikai? alkut kizáró hűragaszkodással mitsem gondolván, — sőt helyeselve azt, „hogy esküt tett a megyei közöltségek arányos részesülésében elsősegére, hogy ezen elsőseg mellett emeli szavát magánykörben, megyegyűléseken, hogy e mellett még csak kezében tollat fogni engedtetik, küzdését igéri” — nem szerkesztő urnak journalistikai, habár alkut-kizáró, hűragaszkodását, hanem egy általános politikai maximát kárhozzátunk, azt t. i., melly minden alkut kizár, természetesen ott, hol alkut képzelhető. — Egyébkint megvalljuk, hogy ezen mellékesen oda vetett, s gyakorlatban nem igen használt, habár hibás politikai elv kevésbbé vonta volna magára figyelmünket; — ha, a mint már fentebb említők, a véleményi egyedűrség nem tűnik vala fel olly alakban, melly, ha divatossá válnék, a szabad discussiót megakasztva, az időszaki sajtó működéseinek várható üdvös gyümölcseitől megfosztaná. — Csak kezeljük úgy hírlapi munkálkodásunkat, s azért, mert valaki különböző véleményű, állítsuk isten és a civilizált világ előtt szégyenpadra, s mi leszünk zsarnokai a vélemény-szabadságnak, mellyet képviselnie kellene. — Igaz, rövid ideig vagyunk még e pályán, s itt is mint mindenütt sok tanulni való van, — de mielőtt még e pályát megkezdők, tudtuk, hogy az olly fellépés csakugyan két külön ellenséges csoporttá alakítaná honunk fiait, melly egymást viszonzosan megvetve, egymást gyűlölné. — S hogy ez ne történjék, míg tollat kezünkbe venni engedtetik, küzdeni fogunk miis, — s e küzdeben kárhozzátjuk mindig az illynemű fellépést. Tudjuk azt is, hogy van egy pálya, mellyen az agitatorok szoktak járni; — s ott vajmi hangos éljenek követik az illyforma kiejtéseket „vagy győzzön az ügy, mellynek elsősegére esküt tesszünk; vagy bukják, de úgy, hogy bukása fölött a győzők magokat isten és a civilizált világ előtt megsegyenyeljék” — Mi ezen pályán szerkesztő urat követni nem fogjuk, az időszaki sajtó azon pályájának pedig, melly a hön ohajtott nemzeti jólét magasztas céljához vezethessen, el nem ismerjük.

Ha szándokunk eszközölni azt, hogy egy nemzet százados szokásátul megválva, feledje, ha bár hibásan felfogott önérdékét, s feledje, mit sokan büszkén dícsőségüknek tartottak, — feledje pedig úgy, hogy visszaeséstől félni ne lehessen; nem elég az érzelmeknek pillanatnyi felhevülése, melly pillanatnyi lelkesedést okozván, — távozik sebesen, mint sebesen jött: nem elég, hogy valamit a nemzet nyakára disputáljunk; — de szükséges, hogy ez az igazság méltánylása, s szükségéi érzeténél fogva a nemzeti életből folyjon ki, mi csak úgy eszközölthetők, ha a discussiók szabad téréen meggyőződés alakul melly ivadékok s ivadékok hosszú során keresztül boldogító hitté válik; — s ez ok, miért ohajljuk mi a vélemény türelmet mindenben s mindenütt; de főleg a nagy fontosságú adó-kérdésében, — s az időszaki sajtó szabad téréen; — kárhozzátunk pedig azon gögös, és soha nem helyesíthető követelési módot, melly akár egyesekhez, akár nemzethez

így szól: „ha győzesz, pirulj el győzelmed fölött” — s tartson bár illy elpirulást szerkesztő ur az igaz ügy diadala fénypitymáltatának, mi részünkről soha másra nem törekedvén, mint hogy meggyőződést szerezzünk másokban az iránt, mit hitünknek vallunk, a discussiók szabad téréen szerzett meggyőződést tartjuk az igazság legfényesebb diadalának! — S csak akkor leszünk boldogok mi, az alkotandó törvény pedig több mint holt betű, ha a házi adóvani részvét nem a megszegyenlés, de a nemzeti hit szüleménye leend. — S távol mint mindig, az ingatagságtul működünk mi ezen hit alakítására.

A hamburgi tűzkárvalottak s most különösen a tűzvész által elserenéseltül könyvnyomtató-egyetek részére szerkesztő hivatalunkban újlag segédkezett Trattner-Károlyi könyvnyomtató-intézete 20 p. forintot. Ezt a Világ 42d. számában kitétt 153 frt 30 kr. hozadván, a gyűjtemény összege mostanig 173 frt 30 kr. pengőben.

Hírlapi impertinentia. „Nyomórú dolog, uraim! árva lelkünkre mondjuk, nyomórú dolog” — külföldi művészekkel — művészekkel a szó legszoros értelemben — úgy impertinentiáskodni, mint azt a P. Hírlap fő- és egyik segéd-szerkesztője Bishop asszonynyal és Bochsával úrral tevék! Szomorú dolog, uraim! egyik leg-hatalmasabb orgánya által időszaki sajtónknak, illy keleties nyersséget tapasztaltatni egyénnel, kik felőlünk, s jelesen művészethezí vonzalmunkról többet téve fel, mint talán sajátlag érdemlünk, eljönnek fővárosunkba, hogy élvezessék velünk művészetüket, mellyet a művelt Európa fővárosai ismételve megtapsoltak! eljönnek, s mivel hirdettetni akarják megérkeztöket, és e hirdetés díját — mint tevék Londonban, Párisban, Bécsben sat. — egyszersmind hirdetésművekhez csatolják, előáll két megvásárolhatlan, részrehajlatlan journalista, és hogy csontig hatott 10 p. fős megsértetéseket véresen megboszulják, kíméletlenül leimpertinentiázzák a derék külföldi művészpárt, miért hogy merészelték tenni azt, mit europaszerte tettek; s mit nálunk a hírlapi „Tudósítások” a világi „Hírlők” és a jelenkori „Értesítők” sat. rovataiban naponta százaktól tétetni látunk, a nélkül, hogy a P. Hírlapnak, vagy akármely más magyar újságlap szerkesztője vagy kiadójának észbe jutna, az illetőket illy pénzérti hirdetésekért olly nevetlenül lehordani! — E sorok írójának semmi köze Bishop asszony vagy Bochsához; és nem is az ő ügyvédökkint akarta czekek itt elmondani: mert meg van győződve, hogy e művészpárnak ügyvédre szüksége teljességgel nincsen; ők nem azon művészek sorába tartozók, kik 10 p. f.ért volnának kénytelenek leméretni holmi zúg-vagy bármely elsőrendű lap által is a rőf-számra vásárolt dícséreteket, erről a nemzeti színház közönsége bizonyoságot tehet; — a hírlapi felszólalásban (ezen hiúságos nimbusz-hajhászásban) a magyar journalistát, s ez által a magyar műveltséget, a magyar vendégszeretetet, főleg pedig a magyar lovagiságot lájja beszennyezve! s úgy hiszi, az illy kíméletlen hírlapi átok által nemcsak hogy elidegenítjük hazánk látogatásától a külföld jelesebb művészt, de sőt nem épen alaptalanul hiteljük el a külfölddel, hogy az europai műveltségnek határa koránsem Erdély keleti hegylanczaiban, hanem a — Lajta! És ez aztán igazán szomorú dolog uraim! — S még azon gyáva gög, melly Bishop asszonyt Pesten „nem léteznek” akarja tartani? Nevelés! ugyan ki ön, fővárosi újdonságok írója — hogy egy europai híri művészt, itt nem léteznek akar tartani? és

^{*)} Specilegus a Pesti Hírlapban, azon cím alatt: Ki emlékezik mindenkéül? azt állítja: hogy akkor, midőn mi azt mondjuk: az igazság parancsolja, s a nemzeti jólét követeli, szinte azon követelési modorra esünk, mellyet a Pesti Hírlapban olly annyiszor kárhozzátunk. — Tessék a máskor mondottakat mellőzve, csak a most érintett kifejezéseket azokkal, miket mi az igazság, s nemzeti jólét tekinteténél fogva mondánk, összehasonlítani s lehetetlen észbe nem jutnia e kezelésnek: „Ki tud mindenkor úgy hasonlítani, hogy a hasonlítás ne sántikáljon?”

miért azon méltatlan gyanúsítás, mintha Bishop assz. önnök és a P. Hírlapnak részrehajlatlanságát akarta volna 10 p. fttal megvesztegetni? Lehet e gyanúsítás — mit pedig önnök, miot magok mondják, leginkább utálnak — enél gyávább és galádabb? — Hanem a fővárosi újdonságok írójától nem csodálhatni az illy erőködést, az illy mindennapias puffeszkedést, az illy lovagiatlanságot: mert híre van, hogy színházbírálati szerfeletti részrehajlatlansága díjában már kapott volna más jutalmazást is!... de bámulhatni a P. H. főszerkesztőjét! ugyanis nehéz felfogni, mint vemedhetett ő annyira, hogy illy nemlovasiasan impertinentiázzon, csordanépezzen, fertőzzön, sat. idegen művészek ellen, kik őt bizonyára csak úgy akarok megsérteni, mint mikép sértegetik naponkint azokat, kik könyveiket, fenőkészleteiket, vendéglőiket, kosaikat és juhocskaikat sat. sat. a P. Hírlap által hirdettetik? mint feledkezhetett meg magáról ennyire ő, ki a tiszta lovasiaság szentelen tükörének akar, és szeret tartatni! — Urak, urak! hasonló impertinentiák, hazánk első rangú lapjában, sem lovasiaságot, sem műveltséget, sem journalistikai jártasságot nem tanusítanak; de nem is igen alkalmas eszközök arra, hogy sziklaerős érdeklenségünk és részrehajlatlanságunkról a publicum gondolkodó részét meggyőzzék; hanem igen is alkalmat szolgáltatnak arra, hogy a külföld keleties nyersségünkéről fogalmában mindinkább megerősödjék! S talán a P. Hírlap ebben örömet találja. Egy hírlapi olvasó.

Fővárosi hírek.

† Pest, jun. 1je 1842. Május 27én a nemzeti színpadon Bartha János jutalomjátékául először adatot: Lara 7 fia, drama 5 felvonásban A mű francia, anyaga spanyol; s tudja isten sorunk átká-e, hogy eféle spanyol, és francia-spanyol darabokkal mindig megjárjuk; — ez alkalmal is újra csatlakozánk. E dramában nagyon is sok a cselekvényi elem, ollyannyira, hogy ez elemek zagyva halmozottsága miatt nem fejlődik tiszta, világos folyamatú cselekvény. Erő sok van benne, de vad zabolátlan erő; indulat és szenvedély is elég, de a szereplők általános hanyagsága, s szerep nem tudása miatt nem ítelhetük meg fokozatos árnyékataikat; van gyilkolás is elég, de ezek okalapja sem tűnt ki elég világosan a közbeszót sok elbeszélés homályosságából. A darab függőben tartja a nézőt végiglen, de függőben még bevégzése után is az iránt: vajjon miért czimeztetett: „Lara 7 fia”-nak; — holott ezek alig jelennek meg egykétyszer; a történet folyamára hatnak ugyan, de nem öntudatosan, azaz, ők mitsem cselekesznek Benne sok mondat és tiráda fordul elő, mellyet viharos tapsok és üvöltések jutalmaztak (?); de mi valóban nem tudjuk, jutalomnak vehetni-e tapsot olly tapsolótól, kik bofrányos elragadtatásban Gonzalezónak (Egressy) szenvedélyörjögésében ejtett íme szavait: „Mit nekem törvény, isten, vallás?!” üvöltözött tetszéssel fogadnak? Bizony csak kitetszik a szeg a zsákból, minden alkalmal. — Figyelmeztetjük még színészeinket, hogy a spanyol J például e szóban Juan, nem francia j, vagy magyar zs: hanem német ch gyanánt ejtik. — Május 28án Bishop assz. és Bochsával második dramai hangversenye adatott. Bishop asszony ismét bebizonyította dalnokai művészségét; legkellemesb vala mint Tancred, és Ninetta a Tolvajszarka című operából. Hogy magyar dallal is kedveskedett, ez részéről igen dícséretes, de mi csak sajnáltuk. Bochsával hárfajátéka bámulatos ügyességet mutatott, kár hogy „viszhang” című ábránya kissé hosszacska volt. Rögtönzésébe beleszóv a Rákóczy-indulót, mi zajos tappsal fogadtatott; azonban rögtönözni nem annyit tesz, mint csupán az adott themákat egy kis közbevegyített csillanyozással s egy két tactus-változattal egymás után eljátszani. A hangverseny megelőzte Kotzebuenak: „Legjobb az egyenes út” című vígjátéka, mellyen Egressy Gábor ur mint Krumm Eliás valóban meglepő volt. Nekünk ugyan úgy

^{*)} Véleményünket e tárgy iránt előbbi számunkban már kimondtuk ugyan; azonban nem hittük feleslegnek e megrovást közölni: mert nem árt bizonyos urakat egy kis szelidségre és kíméletre, sőt az illendőség szabályára is figyelmeztetni. Szerk,

látszik, mintha zetességgel vitakeret nélkül, díftatus szerepét elé olly emhivatatra kapjunk mikép Kobak által lelkesül. (Junius 3án) I először fog adjáték 4 felvonás és Labat Benjamin. (El színházban de

Pest, m soly nélkül olbi számaiban lasztása tárgy tudósítást, mis superintendentus maga a szavazkeméi ügyvédja, hogy n. t. tor a főpapi hi nyert; s ugye lági főjegyző nos (többséget július 16kára Sámuel pedig ánya miatt ú micsoda bizony lített ellenkező olly küldöttség Tormásy urnak talános (többség áltljában nem Tormásy urnak nagyon hibásan Tormásy uréná hatnám, „bizony miszerint épen hanem n. t. S 's ha a 3, kéré nem Polgárm szavazatbontó nos többsé re üt ki. I Lőrincz m. k.

Czáfó

Világ közel korban is kil mintha a super táskor, az ál re „általan nek tartom ma főgondnoki kö bontó választ aláírt, s gró mányi elnök noknak megk — minden té dítani. Relt Pó Endre mk. egy gondnok ki hitv. egyházi 13kai körleve tok megoszlas egyházi törvé rozathoz képe többséget, va nel többet sen hetvén: annál tárgyban kihív ben, ujjabb s leg több szava következő két ző n. t. Polg — A választ lett, valamint közönségben us 26kára el nel az előbbi (u. m. előleg kívül a közön

^{*)} Talán (u

látják, mintha túlzott volna, de oly hű következetességgel vitte keresztül a szögletes, csúszó 's' karakter nélküli, önzés korcsosította hasznosító candidatus szerepét, hogy a legéleseb vonásokban tüntette elé oly ember jellemét, ki mindenre kész, csak hivatalra kapjon, 's ki hízélgő versek kovácsolására, miképp Kobak oskolamester (Megyeri) mondja, ser-ivás által lelkesül. — A nemzeti színházunkban pénteken (június 3án) 1842. Fánegy jávára, bérszünettel először fog adni 'Egy színész élete' színjáték 4 felvonásban. Irák Desnoyer Károly, és Labat Eugen, francziából fordította Egressy Benjamin. (Először adatott Párisban az Odeon színházban december 23án 1841.)

Pest, maj. 30kán 1842. Lehetetlen valomoly nélkül olvasnom a 'Jelenkor' és 'Világ' előbbi számaiban a dunamelléki ref. superintendens választása tárgyában közölt két egymással ellenkező tudósítást, miszerint Kecskeméten többet tudnak a superintendens-választás eredményéről, mint Pesten maga a szavazat-bontó küldöttség. Ugyan is kecskeméti ügyvéd Tormásy úr állítja, sőt kiszámítja, hogy n. t. Polgár Mihály kecskeméti predikátor a főpapi hivatalra általános többséget nyert; 's ugyan e számban az egyházkerületi világi főjegyző hivatalosan jelenti, miszerint általános többséget senki sem nyervén a júniusi gyűlés július 16kára halasztatik; a főgondnok gr. Teleki Sámuel pedig szinte általános többség hiánya miatt új szavazásra körlevelet boesít. No már micsoda bizonyos kűtfőből írhatta Tormásy ur az említett ellenkező tudósítást? Hűdöttségi tagtól nem, mert oly küldöttségi tagot, ki főgondnokának hitetlenül, Tormásy urnak pedig hitelenen azt jelentse, hogy általános többség van, és pedig Polgár ur részére egyáltalában nem gondolhatok. Egész tudománya tehát Tormásy urnak mende-mondón épülhet, csak hogy nagyon hibásan és furcsaságossággal, mert én a Tormásy urénál még közelebbi bírből 's szinte mondhatnám, bizonyos kűtfőből az ellenkezőt állíthatom, miszerint épen megfordítva nem n. t. Polgár Mihály, hanem n. t. Szeles Sámuel nyert 117 szavazatot, 's ha a 3, kérdésben lévő ekklézsiának szavazata nem Polgárnak hanem Szelesnek számítatik be a szavazatbontó küldöttség által: ugy az általános többség Szeles Sámuel ur részére üt ki. Így áll a dolog uram! — Csuka Lőrincz m. k.

Czáfólat. Ügyvéd Tormásy ur által a Világ közelebbi számában, valamint a Jelenkorban is kihíresztelt abeli alaptalan állításnak, mintha a superintendens-választó szavazatok felbontásakor, az általa megnevezett igen érdemes egyénre „általános többség jött volna-ki; elégnek tartom magát az újabb szavazást megrendelő főgondnoki körlevelet, — minthogy az a szavazatbontó választmány által jegyzőkönyvileg készített, aláírt, 's gróf Ráday Gedeon önga mint választmányi elnök kísérelve mellett a mgos főgondnoknak megküldött hivatalos jelentésben alapszik, — minden tévedés elhárítása végett ellenébe fordítani. Kelt Pesten majus 29kén 1842. Bajkay Endre mk. egyházkerületi világi főjegyző. — Főgondnoki körlevél a dunamelléki helyi egyházi közönségnek. Folyó évi martius 13kai körlevelém következtében beküldött szavazatok megoszlása miatt, a megüült főpapi hivatalra, egyházi törvényeink 's azokon épült utóbbi határozathoz képest megkívántató általános szavazati többséget, vagyis valamennyi szavazatoknak felénél többet senki a választottak közül el nem nyerve: annál fogva, a már f. e. martius 13káról e tárgyban kihirdetett egyházkerületi végzés értelmében, újabb szavazás általi szabad választásra, a legtöbb szavazattal bíró, 's itt betű-rendben következő két egyén, u. m. egyházkerületi főjegyző n. t. Polgár Mihály, és kisperep n. t. kisjáczi Szeles Sámuel urak ezennel kijelöltetnek. — A választásnak, pontos jegyzőkönyv vitele mellett, valamint első ízben, ugy most is valamennyi közönségben egy napon, jelesül pedig f. e. június 26kára első vasárnapon kell történnie; melly-nél az előbbi körlevelemben kűzött szabályok, (u. m. előleges kihirdetés: az egyházi tanácsnon kívül a közönség tagjainak is szavazásbani rész-

*) Talán, 's urcsán: is elég? A szerk.

sítése, 's a t) szigorún megtartandók lesznek, azon hozzáadással: hogy mivel szavazatok felbontásánál tapasztaltott, hogy számos egyházakban, valamennyi szavazók neveit, — keresztvonás mellett vagy a nélkül, — maga a lelkész írta alá: annál fogva jobb rend végett megkívántatik, hogy a kiadott forma szerint röviden felteendő szavazati-levelet, a szavazásba befolyandó irni-tudó egyének saját kezeikkel írják alá. — Az ekép elkészítendő szavazatok, a már előbbi körlevelemben foglalt utasítások szerint, az illető segédgondnokokhoz haladéknélküli küldetessenek el; kik is azokat f. e. július 15keig hozzám Pestre beküldendik, vagy magokkal behozandják. — E másodszori szavazás szüksége miatt, a különben f. e. június 20kán tartandott egyházkerületi közgyűlés július 16kán fog megnyitattni; mellyet követő napon, u. m. július 17ki vasárnap d. e. a pesti templomban, néhai főtisztelétű püspök Báthori Gábor úr emlékezetére az egyházkerületi személyzet és pesti közönség részéről gyász-ünnepély fog tartatni. Kelt Gyömrőn 1842k. évi május 25kén. G. Teleki Sámuel m. k. mint a dunamelléki helyi hitv. egyház kerület főgondnoka.

Nyitra-ról egy levelet kaptunk, mellyet írója engedelmével, örömet iktatunk lapjainkba, ohajtvá: a lelkes honfű példája szolgálhatna ösztönül Kliegl ügye buzgóbb pártolására.

Nyitra, május 25d

Magasan dohogott, 's hazafűi édes öröme gyűlt keblem, olvasva az 1840ki SZAZADUNK-ban e cikket: „Művészi látogatás“; éber figyelemmel kísérem mindekkor az ügynek derült haladását úgy mint borús hullámzás; nem részvéltenség, — hanem tehetetlenségem volt oka, hogy a szent ügyet nem gyámolíthatam, 's ezért, oh! mi sokszor vértett kebelem! — lángolt szívem a nagy férfi agyában megfogant eszmét hova hamarabb testesíve láthatni; ennél fogva egyik lelkesebb szerzetestársal egyesülve a Kliegl-könyvre előzetek, és örültem, hogy Kliegl találmánya létre jövend, 's hogy ahoz én is járulhattam valamivel; mondom, örültem, mint csak egy ifjúkebel örülhet hona és nemzetiisége legszentebb érdekei-vel. De a mulékony öröm helyett mint fátyol terült el érzekeimen a fájdalom, — olvasva, hogy Kliegl s világerdekű találmánya, ha csak meg egyszer föl nem buzdulunk, — nem lesz többé a miénk! — 's ekkor a nemzeti dicsőség magasztos eszméje villant meg agyamban! oh nem, nem pusztá szavak azok, mellyek a VILÁG 40ik számu vezércikke 's ÖR-ében följegyezvék: nem lehet tehát, nem szabad azoknak nyomtalanul a pusztában kialónak szavakint elhangzaniok! Nem hiszem, hogy magyart, kinek ereiben őseinek vére foly, az említett két cikik olvasása tette ne hevítsen; nem hiszem, hogy létezzék igaz magyar, ki meggondolva leendő dicsőségünket, vagy — ha Kliegl a lángesű 's keblű hazafű száműzendjük — leendő gyalázatunkról eszmélkedve, kész ne lenne erejéhez képest e nemzeti szent ügyhöz valamieskével járulni! E magasztos gondolatoktól áthatva küldöttem n. t. R — y J. pesti piaristához 10 váltó forintot, oly kérelemmel, hogy azt haladéknélküli a VILÁG t. cz. Szerkesztőségéhez sziveskedjék átvinni; a t. szerkesztőséget pedig bátorkodom alázatosan megkérni, méltóztatassék e csekélységet Kliegl kezéhez szolgáltatni, azon hazafűi szives kérelemmel, hogy e parányi mennyiséget vegye oly szívvel, minővel én azt neki átadom, 's minővel adnék ezek ezreket, — ha tőlem kitélnék, 's hogy annyit ezek ohajtásához még egy szegény szerzetesnek, de azért meglegeklű hazafűtársának legforróbb, leg-őszintébb kérelme csatlakozik: Ne hagyjon el bennünket! a haza szent nevére és dicsőségére kérem őt, ne menjen külföldre! miután úgy is bizony lehet remélni, hogy a tehetős hazafűi pártolásokba veendik. — Vagyok 'sat.

H. P. kegyesrendű növendék.

Gyömrőről. 7. Maj, 26. 1842 — Folyó hó 24 és 25én mintegy két ezer szavazó jelenlétében 's közremunkálásával szép eszdben véghez ment tisztválasztásunk eredménye itt következik: Iső alispán lett ifj. Dráskóczy Sámuel; 2dik Szentmiklóssy Antal. Főjegyző: Nagy Károly; aljegyzők: Hubay Bertalan, Batkó Miklós, György Dániel. Főgyész: Csak Pál, al: Bodon Ábra-

hám, Somoskeőy István Hadi főadószedő; Munkárt János, házi: Lakatos László. Számvevő: Kubányi Márton. A felső járásban, fősz. bíró: Szontagh Gyula, tisz. fősz. bíró: Eötvös József; al Királyi János, Hámos Lajos; esküdtek: Rudy József, ifj. Máriássy József, Török Dániel. A rakai járásban, fősz. bíró: Hevessy Bertalan, al: Seba Rudolf, Szentmiklóssy Gusztáv. Esküdtek: Frenyo Rafael, Antóny Sámuel. A kiskertí járásban; fősz. bíró: Kubinyi Ödön, al: Rozinay Károly, Széplaky Lajos. Esküdtek: Itakovszky Gusztáv, Vályi Lajos. A serki járásban fősz. bíró: Török Sándor; alsz. Kubinyi László, Madarassy István, Somoskeőy Ferencz. Esküdtek: Losonczy Ábrahám, Sallay József. A putnoki járásban, fősz. bíró: Fáy Gusztáv; al: Hámos Antal, Valtay Pál, Vad András; esküdtek: Héthy Sámuel, Istók Imre. — Rövid időn bővebb leírását adandom a tisztválasztást megelőzőt váratlan pártmozgalmaknak, szószegéseknek, és lélekvasárlásoknak, és megyénk díszes állásának azon színteljes okozatokból származott megfordulásának. —

Borsodból. Majus 2. én 1842. — Tisztválasztásunk határnapja kitűzése óta, különböző tervek 's gondolatok villantak agyainkon keresztül; egy rész, mellyet elégtelenségnek vagy inkább bosszu-forralóknak nevezhetni, f hó 6ik napjának délesti óráin fehér tollak tűzven fővegeikre, Miskolcz lakosít retegtetni akaró szándékból, szána-kozást mutató mosolyra, 's nem, mint számítva volt, megfélemlésre szolgáltatott okot; melly pártoskodást jellemző tett másnap közgyűlésünkben egy nagy befolyású 's tekintetű egyén által rosztaltván, a fehér tollak azóta annyira elenyésztek, hogy most már csak némely utcaiz gaminok által keresetmód gyanánt tűzetnek fel; de azért él a bosszúvágy e rész bensejében, minék küljelül pár szál köcsagtollat tűzött fel süvegére; — e rész zajt ugyan üthet; főképp ha borban felejtű búját, de győzelemre alig ha számolhat, mert ezélja üldözés; cszközei: bor, gyanúsítás, fenyegetőzés és durva erő. — Más rész az értelmiség köréből azon tiszta szándéktól lelkesítve megyénk tércin békét eszközölni, 's az eddig nélkülözött barátság és egyetértés gyönyöreit minden megyei polgár keblébe visszavarázsolni akaró, titkos tanácskozást tartott, minék eredménye lön: megkérni alispánunkat, hogy azon esetre, ha nyugodni kedve 's akarata van, nyilatkozzék, 's egyetértőleg velök oly egyénhez csatlakozzék hatalmas befolyásával, kibén a bizodalom központosul, 's ki nem párt embere; mert csak így lehet egyetértés, csak így haladhatunk jó sikerrel. Első alispánunk örömmel járult e gondolathoz, mert találkozott egyén, ki bírja a köz bizodalmat 's ki vélekedése szerint is csak egyedül hozhatja vissza az egyetértés és barátság anyagát! — 's önmaga minden befolyását igérte e csel kivételére, sőt azt, még a titkos tanácskozás előtt, baráti körben tettleg meg is kezdette; azonban valamin minden tervnek, úgy ennek is akadtak elleni, 's alig ejté ki helyeslését, 's ez esetre ki is lépését első alispánunk, már is felve szemök bábójának ne talán történhető bukásától, csoportosan rohanak meg az első alispánt kényszerítendők a maradásra, a leggyöngédtelebb mint képzelné lehet modorral, gyanúsítást, rágalmat szörva el a nép között e terv koholói ellen, kik — mint indultól hevült szónokjok mondá — néhányan akarják intézni megyénk dolgait; melly botrányos jelenet tudomására jutván az értelmi rész új bizodalomjelöltjének, ettől annyira viszaretten, hogy mindenről lemondván szilárdul nyilvánítja, illy módon nem vállalhatni el semmi hivatalt; — a terv tehát, — a békére 's egyetértésre számított — csak hamar megbukott; most már jelszavunk ismét a „maradjon!“ ámbár vannak, kik alatomos útonok egy más tervet akarnak kívüni; mi aligha sikerülend. A tisztválasztási rendszabályok kihirdése óta esendünk, zajos jelenetek, tivornyázó csoportok, lármás zenék és kiabálások által nem háborítatják. — A párt működések csak négy fal között üzik család játékokat. — Mit szüendnek ezek? a jövendő mutatandja meg; felő hogy a nagy esend után nagyobb zaj és zavar üt ki, mint minőtül tarthatni hitünk. A mozgalmakról röviden ennyit; a választás eredményét a legstísebben fogjuk majd közölni. —

○ **Zólyomból** majus 21én. Folyó hó 17én kezdett 's folytatva tartó évnegyedes közgyűlésünk

a néhai mgos Géczy István főispánunk gyászos halálát következtében kitűzött halotti tisztelettel nyitott meg Ruttkay István főjegyző szivreható beszédében a boldogult bokros érdemeinek előtűntetése után a megyei RR. epedő kebellet az ev. egyházba vonultak, 's itt alkalmi gyász énekléssel 's halotti beszéddel megadák a keblökben soha el nem hervadó főkörmányzóik emlékeztetének a gyászos tiszteletet. Mire a RR. ismét tanácskozási teremökbe visszatérvén, a gyász beszédeket ki nyomtatni 's a boldogultnak arcképét, melyet Zsembery Imre honti alispán 's az átszenderültnek veje utóbb megajánlott, a megyei terembe alkalmazni elrendeltek. — Olvastatott ezután cs. k. kamarás Inkey Imre főispáni helyettesünk 's mlgának levele, melyben a kormányzó hivatálába iktatási ünnepélyt június 27-ére kitézi; minek folytatában 's mlsga útjában a megyei határvonalnál díszes küldöttség által megfőtiszteltetni határozatott, 's az elfogadása iránti többi intézkedések is megtétvén. — Zala a vendégi elfogatók megszüntetésére felhívó levele viszhangra találván, erről a szomszéd megyék szükséges alkalmazkodás végett értesítetteti rendelkeztek. Bereghmegye a magyar anyasz. egyháznak a romai függés alól felszabadítás eszközésére felszólító levele, az országgyűlési utasítással foglalkozó választmányának kiadatott. Szomszéd Hontmegyét a korponai útvonal készítésére másod ízben szólítja fel megyénk, 's ha ezen a kereskedőségnek nyílást szerzendő vonal közhasznúságáról meggyőzetése következtében e megyék közt ez iránti viszonyokat tekintjük, 's Zólyommegye, valamint Korpona város részéről e tekintetben már véghezvittekre pillanatot vetünk — nem szabad kétkednünk, hogy e nemes megye e részbeni buzgalmát még soká tetteleg ki nem mutatná. — Jövő évnegyedes közgyűlésünk augusztus 16-án, törvényszékünk pedig 23-án fog tartatni

Arvából maj 2. (folyt) A hadiadónak a beszercebánya kerületi pénztárba átszállításakor viselt utiköltségek bejelentésével azon észrevétel kerülvén elő, hogy a beszercebányai utazás, mind az átkelésre, mind pedig a szállítások biztosítására nézve, mostani körülményekhez képest, a midőn t. i. a Sturecz hosszú és meredek hegyen keresztül vezetű utvonal már tökéletességre hozott, könnyebben 's gyorsabban eszközölhető; jövőre az adópénz átszállítása alkalmakor rendelendő napidíjak az eddig szokásban volt nyolcz napról csupán öt napra szállítottak le; továbbá indítvány történt az iránt is, hogy többféle tárgyakra nézve a honipénztárt tetemesen meglehetne kímélni; e tekintetben egy megállapítandó terv kidolgozására választmányi rendeltetett. *) — Trencsénymegye, az ismeretes

*) Igen dícséretes ugyan a megyei nemesi karnak a házi pénztár kímélésére czélzó törekvése, de bár ez ohajtott könnyítés az adózón más érezhetőbb módra sikerülne, mert eféle csekély posztók, ha azok nagyobb számban fognak is találni, az egész népességre nézve csak fillérvnyi különbséget tesznek, a tisztviselőknak pedig, kik úgy is mai időben a hivatalbeli munkának naponkénti növekedtével 's tetemes szaporításával annyira megterheltek, hogyha hivatalukban pontosan eljárni akarnak, magányfoglaltóságukat félretenni, 's szolgálatidejük alatt magokat egészen hivataloskodásukra kell szánniok, 's így évi jutalmaztatások mostani fáradozásukkal a legnagyobb aránytalanságban állván, ily megszorítás 's rövidítések által hivataluk csak inkább keserítették. Valamint tehát az adózót érdeklő ily könnyítés is nem egyéb mint igazságos: úgy ha az más egyes személy 's hivatalnok nehezítése rovására történik, viszont nyomasztó igazságtalansággá válik. — A mit a beszercebányai utazásról illeti, melyre nézve a határozat azoa gyorsaságban alapszik; igaz ugyan hogy mióta Stureczhegyen kész az ut, a kocsizás igen meg van könnyítve, de a gyorsaságra nézve az utazó mifsem nyert, legalább nem annyit, hogy a mellett napok húzathatának le, hol legfeljebb két órányi a különbség; mert azelőtt rossz volt ugyan rajta az ut, de rövidebb; most már jobb 's tökéletes jó, de sokkal hosszabb, 's a jótékonyaság főképp csak abball áll, hogy az utazó magát, kocsiját 's marháját nem rongálja; de megint téli időben, hol az adózószállítás gyakoribb, az a jó is elenyészik, mert köz tudomású, hogy e tájékon, kiváltképp pedig a Stureczhavason a hó annyira összehalmozul, hogy az utat majdnem járhatlanná teszi. Más az, midőn magányos személy utazik, más pedig hivatalos, mint a főhadipénztárnok, kinek felelet terhe a-

magyar ezredbeli tábornokai gúnylevele következtében tett felszólítására — felírás határozatott. — Szatmármegye az ismeretes 12 pontnak változtatását közlő levele, szükséges használat végett az országgyűlési utasításban munkálkodandó választmányhoz utasított. — Bihar, Zala és Esztergom megyék a hethelű 's vendégi elfogatóknak mint törvénykivülieknek 's az adózóra súlyosnak keblökben megszüntetését tudomásul adván, — e tudósítás a házipénztár takarékoságát czélba veendő választmányhoz olly meghagyással utasított, hogy azon előleges kérdés eldöntése után: vajjon köteles é a jobbágy, hivatalos elfogatókon kívül magánydolgozóknak vontatót adni? a hivatalosokban is az előbbinél jobb takarékoságnak minél czélszerűbb elérhetőségét javasolva, véleményes jelentést terjeszzen elő. — Vasmege fenyítőházát újabb modorba szerkesztvén, börtönei bővebb leírását egy példányban közli: miis szíves köszönettel fogadtatván, annak bővebb tárgyalatása az országgyűlési utasítást kidolgozandó választmányra bocsátatott. — Sopronymegyének a Bécsből Triesztig vezetű vas-pálya iránt közlött felírása; — ugyanazon megyének f. e. jan. 10-éről költ, 's a magyar kereskedés jelen nyomasztó helyzetéből virágzó állapotba átalakítása iránt közlött tudósítása; szinte Sopronymegyének f. évi martius 2-uról költ felszólítása a dunaparti vasut iránt; — nemkülönb. sz. k. Soprony városa tanácsának f. e. jan. 28-uról költ felszólítólevele a bécs-trieszti vasut iránt — valamint 's cs. kir. fenségtől országunk nádorától f. e. febr. 12-uról költ kegyes válasza a gyorsírók felől; 's Fejérmegyének felszólítólevele Erdélynek Magyarországhoz kapcsolatása iránt hasonlóképp az országgyűlési utasítást kidolgozandó választmányhoz igazítottak. — Zólyommegyének m. e. nov. 16-uról a vegyesházasságok tárgyában költ levele, 's a hozzá másolatban csatolt felírás, — tudomásul vétetett. Egyéb iránt érdemre nézve előbbi végzését igazoló újabb felírása a választmányhoz utasított. — Torna megyének azon panaszára, hogy egy idő óta keblebeli olly utazók, kik magyarul szerkesztett, de latin magyarázattal ellátott 's alispáni aláírással 's pecséttel erősített utlevelek mellett kiindultak, a galicziai határtól az illető nyelvekben járatlan ügyelők által visszautasítottak, — a Karok és RR szintűgy, valamint az értesítő Torna vgye is magában a tettben sérelmet találván az iránt a legfelsőbb helyre felírni kívánák; de miután e törvényszerű kívátnak orvosoltatását 's felsége atyai szívéből bizton várhatni, visszatöréssel élni nem akarnak — Temes vgye, a kebleben történt katonai kihágások súlyát előadva, azoknak jelenre nézve megfenyítetést, jövőre pedig czélszerű móddal megszüntetését eszközöltetni kívánván, e részben 's Felsőhegyhez tett azon felterjesztésének pártolását ohajtja, — mikép a már létre jött katonai kihágásokról szóló törvényjavalat, az adó- 's mások addigi megtagadása mellett törvények sorába emeltesék. Ez nálunk is ollyannak ismértetvén, mely mint közse-relem közorvoslást kíván, a vakmerő katonák megfenyítetése iránt felírás határozatott, többiben pe-

latt levén a közpénz, ha ollyat egy vagy két szekéren átszállít, azt maga után messzire nem hagyhatja, hanem mind a mellett, hogy 's könnyű uton könnyű kocsi kirándul, az adómenyiséggel terhelt szekerekkel egy lépést kell tartania. Ezekből világos, hogyha e határozat csak a gyorsabb átmenésen alapul, hogy akkor az igen gyenge alapon áll; nem is vétetett az soha zsinormértékül, mert tudni kell, hogy a bancalis időkben ezen ut Arvából Beszercebányáig a hivatalosokra nézve 16 napra volt szabva, 's csak a conventionalis pénznek behozatalával szállítottatott le 8 napra, pedig akkor sem telt ezen ut nyolcz napra, habár rossz ut volt is, annyival kevesebb 16 napra; de mivel tekintetbe vétetett, hogy ezen utat nem teszi valami béres 's napszamos, hanem egy, a biztos computusra kirendelt küldöttség, a ki, ha ahátarnap neki jelentetik, akármilyen rossz időben, melyben 's egészségét is veszélyeztetvén, ezen bár rövid utat gyakran nem 8, hanem 30 's több napi díjért sem teendné, mégis utazni köteles 's kész; 's épen ily fáradság 's gyakran károsabb mulasztás fejében megadatott 's rendszertett az, hogy inkább valamivel több légyer mint kevesebb. Egyébiránt az ily lehúzó-sok csak oda fognak vezetni, hogy e hivatalos utazások is árverésre kerüljenek, hogy a ki olcsóbban menend, az utazék biztos számolásra, vagy szállítsa át az adót,

dig, mikép t. i. a magyar ezredkehez magyar tiszték alkalmaztassanak, az országgyűlési tárgyakban eljáró választmányhoz utasított. (Folytattatik)

Somogyból. (Vége) Felolvastatott a n. mgu m. k. H. tanácsnak a kaposvári m. város tégláégetése iránt érkezett intézvénye, melyben állítatik, hogy a tégláégetés az urbéri haszonvételek közé nem tartozik, de különben is a tégláégetésnek uradalmi engedelem nélkül keresetbeli háborítást megelőző egy évi gyakorlatában a kapos-mezővárosiak nem voltak, — azért Kapos m. várost az 1836: 10. törv. 3 § értelmében a tégláégetés használatába visszahelyezettű főbírónak ítélete ezen k. intézvény által megsemmisítették, a felek törvényszabta utra utasítottán. E tárgy történeli oldala ez: Még mult 1840ben a kaposváriak saját réjtűköni tégláégetésben az illető uradalom által gátoltatván — e megyéhez folyamodást adtak, mely felett hosszas viták folytak, a nélkül azonban, hogy a megyei RR-ek a tégláégetésnek az urbéri haszonvételek, vagy úri jogok rovátába sorozása iránt megegyeztek volna; — hanem egyedül a járásbeli főbíró úrra bízott, hogy ezen ügyet ítéletileg döntse el. Mivel azonban ez ügyben eljáró főbíró a tégláégetést az urbéri haszonvételek közé tartozónak ítélte, — sőt abba a m. város vissza is helyeztette, az uradalom részéről felsőbb helyre tett folyamodás következtében az ezen ügghöz tartozó irományok felkivántattak, melyeket e megye mult évi majus hónapban tartott évnegyedes gyűléséből felküldvén, egyszersmind alázatos felterjesztésében nyilván kijelentette, hogy a megyei RR-ek tisztelvén 's Felsőhegynek felügyelői jogát, ezen tégláégetési tárgyat csupán az eljárási formák iránti vizsgálat végett terjesztetik föl. Megérkezvén tehát a mostani gyűlésre, a fenebbi k. intézvény olly végzésben állapodtak meg: hogy miután a megye Rendei m. e. majus 16-án 2392 sz. alatti határozatukban, e tárgy iránti világos törvényeken alapult nézeteiket alázatos felírásukkal kifejtették; azonban a tárgy, a törvényes bíróságok mellőzésével a törvényszabta utról elvonatik, 's mint e jelen kegyes intézvény mutatja, a törvényes bíró ítélete politikai uton el is enyészettik! a nm. H. tanács illű tisztelettel kéressék meg: hogy ezen megsemmisített bírói eljárást akkori állásába, mint az a RR által m. e. majus 16-án 2392 sz. alatti végzés által felterjesztetett, visszahelyeztetni, 's az 1836: 10. 3. §. tör. nyonan indulva, Eszterházi Pál hget mint a bírói ítélettel meg nem elégtűl egyik felt törvény utjára igazítani méltóztassék; addig meghagyatván a dolognak bíróilag elítelt törvényes helyzete. — Történetek most is vitakozások, azonban siker nélkül, mert nincs elhatározva, vajjon a tégláégetés az urbéri haszonvételek vagy úri jogok közé tartozik-e? — Ugyanez alkalommal felolvastatott a nm. m. H. tanácsnak egy intézvénye, melyben e megyei egyik bíró urnak vegyes házasságból származott leányának kath vallásban leendő neveltetése végett e megye törvényes lépésekre szólítottatik fel; melyre felterjesztetni rendeltetett, hogy az illető esperesség, 's megye részéről történt felszólítások siker nélkül maradván, a szokott törvényes intéz előbocsátása után az érintett bíró perbe is idéztetett.

Jelen gyűlés folytatában az idei kivett adómenyiség is előterjesztetett, mely szerint a hadi adó tészen 85,276 fr. 29% krt.; — a házi 84,856 fr. 24% krt.; — a tavali hátralevőség pedig 42,897 fr. 42% krt. p. pénzben. A husnak előbbi ára u. m. 10 kr. megmaradt.

Megértvén e megye gróf Zichy Domonkos urnak veszprémi püspökké, 's Czindery László volt somogy megyei első alispánnak vas megyei főispáni helytartóvá lett kineveztetését, mind a két helyre számos tagú küldöttséget nevezett ki — A megyei posztógyár — biztosabb siker végett — haszonbérbe adatott. — Hegy-articulusaink érdemében végzés hozatott, hogy miután már nemcsak elavultak, de egyszersmind üdvös sikert sem eszközölnek, a megyeileg e végre kinevezett választmány újakat 's czélszerűbbeket dolgozzék ki. X.

Eperjes. Maj. 2-án. Mióta városunk arnyoldalai bizonyos lapban, bizonyos időben, nem épen legépületes modorban ismértettek meg hazánk nagy közönségével, azóta Fama kissé dugva tartja száját, mintha lépéseink olly sötétek volnának, mint az iramló zsidókat üldözű pogányokéi, kiknek ösvényét, irás szerint, egy felleg — komorsöté

átokterhes, m
lanul fedé.
ban áll, 's se
akárhányszor
mi szü alatt
viharoktól, m
magukat elsz
rályunk 's
szemünk előt
vérünk bíbor
re azon nem
jó oldallal is
ló körülmén
séget tulajdon
kérdődőleg, m
jük, 's ezeku
tani nagy er
mi azon előm
minden romla
Ez a magyar
nyelv azon es
zetté forraszt
hatlan forrás
veri erények
nem megyőz
nem elege k
ott azok telj
mi áldozatok
körben is min
magyar nyelv
máslutt. Ki v
gatta, annak
dezni előmen
nak, fiaink,
eleg alkalom
ra; 's ki ann
megszokta, a
ja magát mag
ajkain ellenal
fiságunk állt
batran állíthat
hennünket Mis
rosi tanácsunk
re, körükbe o
sek a józan va
dályaink nagy
zonyosan győz
béré: honunk
18dikán felsé
újabb jelenet
igazságát. Ug
tálya tanoda
nyunk befolyá
tatvány adatot
nél élvezhetű
melt; a beme
ha magyar ny
zunk fuladási
előző szavala
A polgárkaton
és közben járt
ismeti unszola
dagon világitó
nak a magyar
gatója, 's annak
legyenek bár
egy hangyado
azon királyi b
nuk dícső n
völgyekbe, h
zölden festek
Fiume
házunkban ol
rám igen ke
Se a r a m e l l
jutalomjátéko
zól, T i r e l l
szennvedélyese
méhen az illir
segédlekkészű
taluzandó ir
egy illir dalt
r a m e l l i ő s z
az enkesnőt,
lésében mege
ménylé, hogy
pedig a karza

átokterhes, mint lelkök és szívök vala, eloszthatandul fedé. — De hála istennek! a dolog jobb karban áll, és sértsenek, gyanúsítanak bar mikép 's akárhányszor némely lapok dongóji, soha és semmi szü alatt nem leszünk eléggé gyávák azon korviharoktól, mellyek fejünk fölött elzúgni készek, magukat elsodortatni engedni, csak a valót, királyunk 's édes hazánk közboldogságát tartván szemünk előtt, beváltandók e drága kincset szívverünk bíborával mindenkor. — Hi tehát a napfényre azon nem mondom csillámló, de minden esetre jó oldallal is, melly városunknak több más hasonló körülmények közt levők fölött méltán elsőbbséget tulajdonít és nyújt; ezt koránsem mondjuk, kétkedőleg, mert polgári kötelességeinket jól ismértjük, 's ezeknek szentül teljesítését fenhangonkiáltani nagy erőnyek nem tartjuk. Sokan kérdik: mi azon előmenetel, mellynek tudata körünkben minden romlatlan kebelt nemes örömmel dagaszt? Ez a magyar nyelv! Tudják azt társaim, hogy a nyelv azon eszköz, melly szakadozott népeket nemzeté forraszthat; tudják, hogy a nyelv azon apadhatlan forrás, mellyből hazafiság 's az ezzel testvéri erőnyek eseregdednek. Tisztán áll előttünk azon meggyőződés, hogy, hol a nyilvános intézetek nem eléggé képesek megfelelni a kor kívánatnak, ott azok teljes elrendeztetése 's átalakításukig bármi aldozatokkal a közcélra törekedni, magánykörben is minden egyének legfőbb hivatása. — A magyar nyelvben nálunk több történt, mint bárhol másutt. Ki városunkat csak tíz évvel ezelőtt látogatta, annak lehetetlen csudákozva nem örvendezni előmenetelünkön. Magyar eselések fogadtanak, fiaink, leányaink olly helyekre adatnak, hol elég alkalom nyílik a magyar nyelv megtanulására; és ki annak bájos ejtését egyszer megtanulta, megszokta, az mint tótszarmazásu is örömet vallja magát magyarnak. A magyarul beszélő nőnem ajkain ellenállhatlan varázs ömlik el. — 'S ha hazafiságunk elkeleinkben kellőleg fogápoltatni, batran állithatjuk: hogy egy pár évnek elforgása bennünk Moszkocczal egy karba helyezend. Városi tanácsunk mindent elkövet nyelvünk öregbítésére, körükbe olly egyéneket fogadván, kik képesek a józan várákozásnak méltóan megfelelni. Akadályaink nagyobb ugyan, de erős akarat azokon bizonyosan győzni fog; ne esüggedjünk; az kritikánk béré: honunk java! fanyar nem lehet. — Április 18-dikán felséges királyunk születésnapján egy újabb jelenet újabb tanúsítá az előbb elesoroltak igazságát. Ugyan is az itteni királyi fensőbb osztályu tanoda hallgatóitól — lelkes városi kapitányunk befolyásával honi nyelvünkön egy színváltvány adatott; lelkes kapitányunk az előadást minél élvezhetőbbé teendő, semmi költséget nem kímélt; a bemenet bérmentes vala, mint egyébkor, ha magyar nyelvünk a színpadon díszlik. — Színházunk feladásig tömve volt; a darab, 's az azt megelőző szavalás, és karének különösen sikerültek. A polgárkatonaság zenészkara, melly felvonás előtt és közben játszott, a hallgatókat meglepé, csak ismétlő unszolás és negatív után távozásnak a gazdagon világított tereket bejárandoók. Buzgóan hatnak a magyar nyelv terjesztésében tanodánk igazgatója, 's annak tanítói. Útv és hála ügykezetőknek, legyenek bár törekvéseink kezdetben, csak egyegy hangyadomb, majd elvégre ezekből eredend azon királyi bérc, mellynek magas csúcsáról honunk feladástól fog sugározni le a virító völgyekbe, hol az emberiségnek szép művei örök zölden festekednek. B. J.

Magyar partvidék.

Fiume, majus 19-ken. Tegnap este színházunkban olly eseménynek valék tanuja, melly rám igen kellemetlenül hatott. A színházberlő, Scaramelli József karmester urnak, f. h. 18ra jutalomjátékot engedett. Ket első énekesnőnk közül, Tirilli kisassz, — ki az idegen nyelveket szenvedélyesen 's különösen darab idő óta itt Fiumében az ilir nyelvet, mint hallom, egyik helybeli segédlelkésztől nagy szorgalommal tanulja — a jutalmazandó iránti szívességből színté működendő, egy ilir dalt készült szívünkön elénekeln. Scaramelli őszinte jó szándéktól vezéreltnek híven az énekesnőt, az ilir dalnak az alkalommal elénekeltében megegyezett, annyival is inkább: mert reménylő, hogy ezen újdonság a színházba (különösen pedig a karzatra) sok népet csüditend. — Tirilli

szándéka hihetőleg valamely horvát — által is pártolatván, a dal a jutalomjátékos művész által zenéretetett, 's a városi tanács, mint színház igazgató nyilvános engedelmével ki is nyomatott, 's az illető színi czédulán meg is hirdettetett. Az előadás előtti napon, vagy is f. h. 17én reggel azonban veletlenül az ilir dal helyébe egy magyar iktattatott, — 's annak következtében e csere a hirdetésnybe is fölvetett; és folyó h. 18án a Karleczky sajtója által megjelent magyar 's olasz dalok eladó példányi 3 kron kaphatók valának *) E hirtelen változás az ifjuságnál — különösen annak kereskedő rendhez tartozó részénél — roszrét csinált, mivel azt hívek, hogy e változást a magyar nyelv kedvelői eszközlék, és pedig nyelvek iránti önzésből, 's az ilir nyelvnek — mellyet majd mindnyájok ért — megvetésével, 's mi több a helyettesítés engedelmét is önkényleg kinyertnek állíták. A jutalmazandó művész egyéb pártolói pedig azt vélték, hogy ezáltal számosan kedvöket vesztik a színházba jöveteltől. A két első énekesnőnek szinte voltak külön pártolói: a Tirilli hódolói tartván attól, hogy illy 24 órai rövid határidő alatt a magyar dalt tökéletesen meg nem tanulhatja, nehogy az énekel szegyet valljon, őt arra törekvének bírni, miszerint nevét a föllépéssel ne kockáztassa; a Rebussini pártolói pedig biztattak Tirillit, hogy semmit se féljen, hanem énekeljen, — talán azon hiedelemben, hogy így kedvencök vetélytársnője felett majd fényt nyerend, 's magát kitüntetendi? — Annyi bizonyos, hogy a városi rendőrhivatal — mint érttem — a dolog ezen fekvéséről idején tudósított, azon kérelemmel, hogy Tirillit ne kényszerítse a magyar dallal magát veszélyeztetni, mellyet sem nem tud, sem nem tanul; sőt tiltsa meg a magyar és ilir dal elénekeltését is, hogy a történhető botrány mellőztessék. — Mind ennek azonban sikere nem lön. **) Midőn az est eljött, 's a sor az énekre került — úgy látszott, hogy azok, kik az ügybe avatkozván becsületöket 's önézetöket érintve vélték, ismét hozzáfogtak az izgatáshoz, és alig kezdődött el a magyar dal előzeneje, azonnal erős pisszek hallatszottak, mellyeket földszint számosan ismételték, a karzat pedig hatalmasan visszahangzott. Ekkor földszintre sietett néhány hivatalnok, 's a rendőrséggel azon parancsot közlé, miszerint mindazokat fogná be, kik füttyölni, vagy pizszegni mernének, 's ugyanezen jó urak magok is szabadságot vőnek többeket hangosan rendre inteni; mi a helyett, hogy a kedélyeket csilapitná, még roszabb hatást tőn. A zajgók erre még erősebb füttyölést kezdének, és énekesnő azalatt kilépett a színpadra, 's minthogy a sugóként működő egyed szavát a zaj miatt nem érthette, tárgyszó veg nélkül, pusztá hanglejtésekben volt kénytelen a dalt elénekeln, mi még nagyobb visszatzetsést szült. Azonközben a zajgók ellenében hatalmas taps keletkezett a páholyokban, mit néhány harsány fütty élesen hasíta keresztül; a páholybeliek t. i. az énekesnőt igyekezének minden módon rendbe segíteni, 's az ország nemzeti nyelvének, — mellyet a tapasztalatlan olasz ifjak ajkai által illy sértőleg vélt illetetnek, — az illy tiszteletet megadni. Ez alkalommal olly személyek is tapsolának, kik nek (mint nekem is) épen nem szokásuk tapsolni, sem az énekesné kedvét nem keresik, sem az egyik vagy másik énekesnő partjához nem tartoznak. A esendzavarók közül egyet (köz és váltó ügyvédet, mint főgarzdat!) sükerült a rendőrségnek tetten kapni, ki a teremből ki is vezetett; — ezt sokan követék, annyira hogy az ének vége felé a színház csaknem üresen maradt, melly különben is az eső miatt nem igen volt telve.

Mar a darab kezdete előtt egy órával a páholyban, mellyben tartózkodtam fülembé, jutott hire azon mozgalmaknak, mellyek földszint készültek; de azokat annyival kevesebb hittem lehetségeseknek 's valószínűeknek, minthogy közönségünket

*) T. levelezőnk szívességéből birjuk e nyomtatvány egy példányát. A magyar románca címre: „A leánykához.“ — „Mit dicsérjek rajtatok, leánykák?“ 's a t. Szerk.

**) Es mi ezt szívőből sajnáljuk! Meglio prevenire i delitti, che di punirli (jobb el jévetni a bűnöknek, mint azokat megbüntetni) mond Beccaria; és mi a derék jog udóssá, e mély törvényphilosophhal tartunk. Kar, hogy a városi rendőrség is nem tartja Beccaria-val. Szerk.

igen türelmesnek ismerem, 's hogy a multból ne idézzek példát, melly tanúsítá, mikint publicumunk megtapsolá 's elteté a színpadunkon nem épen művészi előadott magyar dal; meg a mult télen is a magyar táncot; csak a jelen opera-évszakot említem, mellynek folytatában sok érdemlen, rekedt 's hamis hangú művészt méltatott már tapsra, 's ismételtetett velők dalmü-darabokat!

Azalatt míg a rendőrség földszint a csend helyreállításában szokottal nagyobb energiát fejté ki, kormányzó-kapitány urunk ő mltsága nem mulasztá el sükeresen intézkedni, és a zaj a karzaton is elnyomassék, 's a rend és csend ismét helyreálltassék.

Ez a tény valódi előadása. Ovakodom annak megbíralásától; 's ezt is csak a bal előadások megelőzése végett közlöm — minthogy igen könnyen találkozhatóan egének, kik, — mikint a Világ f. e. 15dik számában, a 113dik lapon bölesen megjegyezve van — e tárgyat al 's veszélyes színel festhetnek, 's a lelkes magyar nemzetnek irántuki részvétét, melly városunknak boldogabb jóvendőt igér, elhűthetnek!*) — Cimiotti L. J.

Erdélyi országgyűlés.

Folytatasa a maj. 7kei országos ülésnek. — A katonáskodásra szorított székelység között, mikép 1838ban is felfejtetett, olly feudális rendszer uralkodik, minő hazánkban a hajdan földhez köztől jobbágyokra nézve sem létezett, melly rendszer szerint: a) a székelykatonai katonai szolgálata terhebebe akarmelly jobbágy robotjánál; ugyanis ha több gyermekei vannak, harmad- negyded magával is tartozik előllani a nélkül, hogy a bírtok mennyiségre tekintet fordítatnék, kiket mind magának kell formaruhakkal 's egyéb megkivántatásokkal ellátni, 's mind a mellett, hogy az Appr. 62ik edictuma szerint gratuitus labornak praestálásától a székelység, mint az országnak egyéb statusi is, immunissá tetetett, azon kívül, hogy az év egy jó részét fegyver alatt tölti, egyéb terhes praesentiaokra is szorítottatik, 's nemcsak a tisztai szállásokhoz, lóiskolákhoz és istállókhöz megkivántatott minden munkára hajtatik, hanem az azokhoz szükséges materiálek előállítására is kényszerítetik; e felett azon katonák, kik ordinanz név alatt hűtsámra a tisztek mellé rendeltetnek, ezeknek kerteik művelésére 's egyéb házi dolgáik igazítására szoktak alkalmaztatni, 's jöllehet azon terhek, mellyel fogva Brassótól Csik-Szeredaig a posták kötelességé

*) Hígye el t. levelezőnk, hogy ha rája kellemetlenül hatott e történet, úgy az minket mélyen megilletett, 's bizonyosan szomorún veendi azt velünk együtt minden lelkes magyar! Tan jobb 's tanácsosb vala azt nem is közölni, nehogy az ébredő részvétel bármikint is csökken se, 's majd e részvét-csökkenésben nekünk is, kik Fiume emelkedését szívünk melyéből ohajjuk, mert az olly drága hazánkét hiszünk szoros összefüggő, rész tulajdonítások! De mi, bármint hirdessek is — a gyanúsítgásokban kiapadhatlan — elleneink sötétségüket, szeretjük a napfényt, 's a tények világát hön pártolva, adjuk e közlést, azon reményben, hogy valamint azt, nem annyira nemzetiségünkölly idegenkedésből, mint inkább színházi pártoskodásból eredetnek hinné akarjuk: úgy az a nemzet lelkesbjeinek magasztos hevületét Fiume iránt elhűteni bizonyosan nem fogja; mert ok nem egykét bővült illy lázas agyának szüleményitől, hanem magash, nemzetnagsági szempontból fogják Fiume ügyét szívökön viselni! — Egyebirant bátrak vagyunk figyelmeztetni barátinkat Fiumében, hogy a mennyiben e történeteske némi körjelet mutatná az oda is elharapózni készülő ilir viszketegeknek, áljának őr a magyar nemzet nyelve — e szent palladiuma — f. lett! An mi nem erőteljük ki Fiume régi törvényes szokásból, és nyelvéből, mint tevé a francia hódító 1809ben; a magyar nemzet tiszteletben tartja Fiume nyelvet, melly nagyrészt még ma is a tengerk nyelve, ezt fentartani kereskedési érdekek is parancsolják; de gondolják meg, hogy nekünk inkább, mint bármely egyéb nemzetnek Európában, szükségünk van nemzetiségünk szilárdítására és nyelvünk terjesztésére minden alkalmas módokat 's utakat használni; 's hogy oda, hol idegenséget tapasztalna e nemzet nyelve iránt, nem igen fogna örömmel járulni sem szellemi, sem anyagi részvéttel; azért olasz-dalmüt nyelvek mellett, engedjék felvirágozni a magyar is, mellyet már több óta a városnak dicsőrendő szorgalommal tön magávé, 's ne hagyják néhány szédelő fő által átültetetté azt, melly bennünket horvát atyánkfiai iránt máris annyira elhűtött! — Szerk.

részszerint a gyalog, részszerint lovas székely katonák szokták vala teljesíteni, a Brassótól Kézdivásárhelyi posta-állomások felállításával valamennyire könnyítették; ellenben az által, hogy a töröcsvári uradalomnak minden határszeli őrizet nélkül lévő több ezer lakosa Oláhországba szabad mehetés megakadályoztatására felállított határőrző vonalra a székely katonák rendeltettek, nagy mértékben terhelte. — b) A székely katonának az 1825-iki szabályzat szerint, tisztei híre nélkül, jószágát eladni nem szabad, sőt arra pénz sem kölcsönözhet; e felett a revindicált havashoz tartozó erdősegeket az ezred tulajdon birtokának nyilatkozattá ki, azokat szabad tetszése szerint használja, de az igaz birtokosokat azoknak élésétől elzárja. — c) A székely katonának személye fölött is szélesebben kiterjedő jogot használ a katonai felsőbbség, mint a nemesség használt valaha jobbgyai felett; ugyanis habár a most tisztelt kegyelmes kir. leiratban biztosítás tétetett is az iránt, mikép az oskolába járásra nézve akadály nem fog tétetni, a székely katoná, tisztei engedelmével gyermekét az ezred kebelén kívül sem oskolába, sem meserségre nem adhatván, oly akadályok tétetnek közbe, mellyeket legyőzni szinte lehetetlen, holott az Appr. 15. része 6-ik czm. 15. cikk azt a jobbgy-germekekre nézve is megengedte; továbbá a katonaság terhe alá szorított székely törvényhatósági hivatalra csak tisztei engedelmével léphet, és a táblabírák száma általok önkényűleg törvény ellenére korlátoztatván, a táblabírágot nyert személyek sem mentek a katonai függéstől, sőt nemcsak a világi, hanem az egyházi hivatalokra lépett személyek is a felségnek tiszta rendelete ellenére gyakran reversalis-adásra szorítottatnak. — Mennyiben állhat fen a személyes bátorság ott, hol a székely a törvényes teremekben, a közgyűléseknek tartott és a közönség által méltányolt beszédiért letartóztatik, fogságra vettetik, könnyű átlátni; minek szomorú példáját igazolja Gergely Mihály nyugalmazott őrmester esete, ki a nemes csikszéki közgyűlés megelégedésével nem régen tartott beszédeért a katonai kormány által fogságba tétetett és hadi kereset alá vettetett. — d) Az Appr. Const. 3. r. 6. czm. 15. cikk nyilván kifejezi, hogy a nemesember csak coram suo competente giudice tartozék törvényt állani, a leopoldi kötéssel 4-ik pontja pedig ezt mondja: *morem usitatum in administranda iustitiae solito ordine et usu illaesum praecipimus observandum*; mégis mindezek ellenére a katonákka erőtetett székelyek kivettettek törvényes bírások hatósága alól, és egészen a hazai törvényekkel ellenkező elvek szerint katonai felsőség alá vettek, még pedig nemcsak a katonai szolgálatbeli, hanem az azzal semmi egybefüggésben nem lévő minden személyes tetteikre, és a katonai felségnek általános egyéb ügyekben perelhetésre nézve is a székely katonákra nézve akkora befolyása van, hogy azt megakadályoztatni, vagy hosszosan hátráltatni képesek; ugyanis minden regius kénytelenítették az illető katonai előjárásnak bemutatni azon meghívó levelet, miszerint valamely katonát törvénybe idézett, kinek jó kedvétől függ a szokott, visát' reá irni, vagy pedig magánál eltartóztatni, és minden per megindulása előtt a katonatiszt és székely ügyvéd jelenlétében a békesség elpróbáltatik; mire ezeknek nagy befolyások lévén, a szabad békesség útja gyakran hátráltatik, és a katonai tiszt felsőbbségnek befolyása nemcsak a szolgálatban, hanem azon kívül lévő minden conscriptus személyekre, sőt még a nőnemre is kiterjesztetik, még a férjhezmenetel sem történhetvén meg a katonatiszt engedelmével nélkül; e felett a successio fonala is kettémetsetik, midőn katonai conscriptio alatt levő nemes székely leány mentesített nemes székelyhez megyen férjhez 's megfordítva

4) A terheltekek legsúlyosabb nemei közé tartozik, hogy a Comp. Const. 2. r. 1. czm. 4. cikk. 5-ik és 12-ik pontjai ellenére attól el is vannak rekesztve, hogy katonaság alóli megszabadulhatásokra nézve törvényes lépéseket tegyenek, nemcsak, sőt olyan is, ki illy kívánságát csak szóval kijelenti, kemény büntetés alá vettek. — Mindezekből önként következően, hogy midőn hazánk alkotmány a három nemzet képvisleti szervezetébe befolyással levő személyek törvényes szabadságán

alapul, minden nemes embernek pedig 's ennél fogva az eredeti nemességgel bíró székelységnek is egyforma jogait a decretum 16. része 2-ik és 9-ik cizime, az Approb. 3-ik része 7-ik czm. 8-ik és 21-ik cikkei tisztán meghatározták, e felett a csak most érdeklött 76-ik egész cizimnek ugyan az Approbata 3-ik része 19-ik egész cizimvel egybevetéséből is kitűnik, hogy a nemzeti fejlődések alatt hozott törvények is a közterhek bizonyos nemét nem szabták külön a nemesség valamelyik osztályára, hanem annak hordozásában a birtok mértéke szerinti igazságos arányt határozták meg 's a felségnek ausztriai ház uralkodása kezdetén a leopoldi kötéssel 14-ik pontja is a székelyekről mind a jogokra, mind pedig a hordozandó terhe nézve azt határozza meg, mit a decretum 16. része 9-ik cizim általános a nemesekre meghatározott: mindezen törvénynek egybevetéséből nyilván kitűnik, hogy a székely katonaság terhe alatt levő nemes székelyeket kettős fő sérelem nyomja, egyik az: hogy az országos tehernek egy oly nemét, t. i. a közkatonaszkodás terhére hordozzák, mellyel törvények szerint nem kötelesek; másik az: hogy a székelység egyik szegényebb része a nemesi egyenlőség alkotmányi elve ellen nemes társai sorsán alól társítva, sőt abból leszállítva hordoz oly terhet, mellyel nemes társai nem hordoznak és világos törvényeink szerint egy nemes ember sem tartozik hordozni. — Mindezeknél fogva alattvalói hívséggel és tisztelettel, egyszersmind fűi bizodalommal kéressék meg ő felsége, hogy ezen már 78 esztendő óta fogva létező terhet a székelység fejlődési és nép-essékkel biztosított tiszta törvényeink szerint teljesen megszüntetni és a monarchia ótalmará netalan megkívántató székely katonaság új terve felett a KK. és RR-vel a végre tanácskozní méltóztassék, hogy ezen terv igazságosan és törvényeinkkel egyezőleg elintéztethessék. Továbbá a másik része a nemes székely nemzetnek törvény ellenére adó alatt nyögven, nem tehetjük, hogy e részben is alázatos kérésünket ne ismételtjük, miszerint ezen részben is a székely nemzetnek diplomaticus statusába visszaállítassék.

A második, és a katonaszkodó székely nemzet kebelében létező kiváltságos városok, u. m.: Kézdivásárhely, Sepsiszentgyörgy, Illyefalva, Bereczk és Csikszerecz nézve felküldendő alázatos feliratban hivatkozva általános mindazokra, mellyek az első alázatos feliratban elősoroltattak, részletesen fejteztessék ki a következők: a) A fenemlített taxalis városoknak katonaszkodás alá lett vettek által nemcsak azon törvények, mellyek a székelységet érdeklőleg az első alázatos feliratban elősoroltattak, hanem a Compilata Constitutio 3-ik része 8-ik cizim 6-ik cikke is megsértetett, mivel kiváltságaikban megsonkítottattak, mellyekben az 1791-iki 14-ik cikk tiszta rendszabása ellenére legalis állapotjukba vissza nem helyeztetek, melly legalis állapotban nem érthető egyebet, mint azt, hogy ők a mostani fegyverviseelés sulyától felmentésűve, azon taxafizetés mellett, mellyel kiváltságok értelmében adni tartoztak, éllemők megszerzésére 's lételők fentarthatására nézve oly annyira szükséges kereskedést 's mesterségeket szabadon folytathassák, melly által mind az egész hazára, mind a kincstárra nézve szembetűnő haszon háromolnék. — b) A kiváltságos székely városoknak a katonaszkodás alóli felmentések és törvényes állapotjukba helyeztetésük iránt a KK. és RR, hol törvényhozás, hol felirat útján több rendbeli lépéseket tettek; illyenek: az 1791-iki 67-ik, 1792-iki 15-ik és 1809-iki 15. törvényjavaslatok, hasonló az 1791-iki országgyűlési jegyzőkönyv 198-ik, 418-ik 428-ik és nevezetesen a 440-ik lapokon látható végzések, melly ez utolsó lapon is ki van fejezve és több ott felhozott törvényekkel támogatva, mikép a fenemlített székely taxás városoknak sorsa mind kiváltságleveleiknél, mind mesterség és kereskedés szempontjából, mind pedig egyéb tekintetekből különböző a több nemes székely állapotjától. — Alázatos hódoló tisztelettel kéressék meg ennél fogva ő fge hogy a székely kiváltságos városokat — a törvények tiszta értelmében — 's közelebből 1791-ben keletkezett 14-ik törvényezikk tiszta rendszabályánál fogva törvényes és kiváltságos állapotjukba visszahelyeztetni méltóztassék.

A harmadik alázatos feliratban pedig a székely katonaszkodás alá szorított adományos és címeres nemeseknek, bojéroknak törvényes nemesi szabadságokba leendő visszahelyeztetésük és az oláh székely ezredeknek leszállítása ismételve sürgetessék, hivatkozva mindazon sérelmekre, mellyek az 1838-iki és jelenlegi külön a nemes székely nemzetet érdeklő alázatos feliratban — e tárgyra vonatkozólag — felfejtetek 's még orvoslást nem nyertek. E sérelmek mind a személy, mind a vagyon bátorságát illetőleg itt is úgy, mint a nemes székely nemzet kebelében létezőnek, 's mind a feudalis rendszernek kártékony következményei, legkisebb kétséget sem szenvednek: — ez utal sem mellőzhető el a KK. és RR. annak nyilvánítását, hogy a Comp. Constitutio 2. r. 1. tit. 3. art. 24-ik pontja, 's ezzel egybehangzólag a leopoldi kötéssel 10-ik pontja tiszta értelmők ellenére történt a székely katonák országyűlése, és ennek megegyezésén kívüli felállítás, melly sérelem — az oláh ezredekre vonatkozólag — annál inkább nyomja az országot, mivel ez által a törvényhatóságok köre csönkített, a fuscus fekvő javai elidegenítették, az ország adója 's kincstár jövedelme kevesítetett; ennél fogva egy egészen új és soha ezen alakban nem létező katonai rendszer keletkezett, melly a nemzeti kiváltságot sérti, 's melly által a képvisleti szervezet lényegesen félegesült.

Egyébiránt a mi ezen kegyelmes királyi leiratnak azon ágát illeti, mellyben a nemeseknek a katonaszkodás terhe alóli kimenekülésökre a productio útja rendelkezik, ezt a KK. és RR. törvényes alapszággal bírnak el nem ismerhetik, mivel a törvényellenesen behozott szolgálati teher megszüntetése oly uhoz van kötve, melly igen sok akadályt foglal magában. E nehézségeket ha szinte valaki elosztani nem tudná is, abból nem huzhatni azon törvényes következtést, hogy tulajdon birtokától szolgálatokat is tegyen, mellyekkel törvény értelmében nem tartozik, miután világos, hogy a productio útja csak az adó alól menekedhetésre nyitott meg; mit bizonyít az is, hogy az illy perekben az alperes mindenkor azon adófizető közönség, mellynek kebelében a productio kívánó személy lakik. — Ez alkalommal fedezdessék fel azon tetemes sérelem is, miszerint a főhaditanács által elégtévő hatalom kijátszásával — mindazok, kik 1779-ben, 1884-ben és közelebb időben is ő fge által törvényesen nemes embereknek ítéltettek, mindez ideig fegyver alatt tartatnak, jöllehet ő fge mostani k. kir. leiratában is kinyilatkoztatni méltóztattott, hogy erre nézve szükséges rendelkezéseit az illető helyekre megtette legyen. Mindezen okoknál fogva alázatos tisztelettel kéressék meg ő fge, hogy mindazon címeres és adományos nemeseket és bojérokat, kik törvényellenesen fegyverviseelés terhe alá vettek, annyival inkább minden productio nélkül az alól minél előbb mentesíteni méltóztassék, mivel azoknak nevék és számuk az ezred előtt is tudva van.

Berekesztőleg mind a három feliratban alázatosan kéressék meg ő fge, hogy kiadandó kedvező választát még ezen országgyűlésnek leküldeni méltóztassék.

Ennek feljöttán Csikszék követe Mikó Mihály következő ellenmondását kívánta az orsz. jegyzőkönyvbe igtatni: „A kegylms k. leirat ezen kifejezése ellen: „Nobiles item possessionatos et lege immunes militiae limitanea adscriptos, in quantum nobilitatem suam praescripta via productionali edocuerunt etc. etc. ad statum legalis immunitatis dimittendos etc. etc. disposuimus“ — a mennyiben ezen kifejezésből összevetve a klm. leirat egyébiránt foglalatával, 's különösen azon részével, melly a székely katonaság felmentését megtagadja — azon következtetés vonathatnak, mintha lenne a székelységnek egy része, melly nem volna lege immunis és possessionatus. — 's a mennyiben ez jövendőben netalan a székelység akarmellyik classának törvény szerinti immunitását és possessionatuságát hozhatná kétség, vagy bár melly homály alá, — maga a kifejezés, és annak minden nével nevezhető következményei ellen formászerint ellenmondást teszek 's jegyzőkönyvbe igtatni kívánom.“ — Ezen ellentmondást pártolta, 's jegyzőkönyv-

be iratni kívánja is — Hasznos a fenemlített érdeklött kifejezések lenmondását is

4. Pá demia, parlament és okosok eljött venni jó a május 8-ki vezett, melly módokat, 's 'nak ez iránti niszter szoros letek igazgató egyebek közt mellyel locom benyomás, me végzetlenül le szerint — ha embelettel, és sült, egy rövi nyomás némi mikint arányt vagy sérül utakon és koe vaspályán t i milliónál több ékaig csak egy temesen megs pályaköni sz lesznek a kör nyire nagyszá is iparkodik az alatt százak utakon legkise hiszem, hogy lehet, 's magy csetlenség tör 's at. által, m

A kamra u beszéde t ban: a czuko a National gyökere se niszterium jö a Courier kamrai szav le mény e nek ezen fra most részben melly szerint pályaterv elfo a 215 pedig, véle mény eszközlési, se legyen! E ne még most esetepatéra, fürge úr, mos neljében fés mert pénzünk tani, mint ál

A franc évi ülést. B noklott, kösz vai nyomán a azon 8 év ala pen gyarapul hon emlékei ur — a publi . . . A haj és jobban me t 's b jobba izsak volnár ban egy tets riája, az ele min pergama dasat fogja mellynek ciz nek frankok borúk korab oziország m ur — 's bes Nagy fi széknek sajt

be iratni kívánta Marosszék követe Nagy József is. — Hasonlag m. vásárhelyi követe Topler Simon a fenemlített kövekkel egyértelműleg a k. leirat érdeklét kifejezése ellen ünnepélyes óvását 's ellemmondását igatá jegyzőkönyvbe. (E. H.)

Franciaország.

* Páris, május 18d. Miniszterium, academia, parlament mindmind csak arról gondoskodnak és okoskodnak: mint lehetne a vaspályákot eljétni jövőre oly szerencsétlenségeknek, minő a május 8-ki volt? Este ur egy bizotmányt nevezett, mely a gőzerőművekkel bánást biztositó módokat, 's rendszabályokat ajánlana; a bizottságnak ez iránti javaslatait 8 cikkbe foglalva, a miniszter szoros megbeszélés végett a vaspályák egyesületek igazgatóságának megküldette; e rendszabályok egyebek közt azon gyorsaságot is meghatározzák, mellyel locomotivok bizonyos idő alatt haladhatnak. A benyomás, mellyet e szerencsétlen történet eszköze, végzetlenül leverő volt: 'sméltán, mert a Messager szerint — ha más lapoknak nem hiszünk is — 46 emberélet, és legalább annyi, ha nem több sebesült, egy rövid óra alatt borzasztó áldozat! A benyomás némi enyhítésére szolgál a J. d. Debats, mikint aránylag sokkal kevesebb emberélet veszt, vagy sérül meg a vaspályákot, mint közönséges utakon és kocnikon: a versaillesi jobb és balparti vaspályán t. i. e lap szerint, megnyitásuk óta, 9 milliónál több ember utazott a nélkül, hogy május 8-ig csak egy is életét veszítette, vagy tagjaiban tetemesen megsérült volna! annak pedig, hogy a vaspályákot szerencsétlenségekkel szembeütőbbek lesznek a körülmények, oka az, mivel azokon többnyire nagyszámu utazók gyűlnek össze, 's a sajtó is iparkodik tudomást venni és adni azokról, míg azalatt százak halála vagy sérülése a közönséges utakon legkisebb nyilvánosság nélkül történik; én azt hiszem, hogy a J. d. Debats-nak igen is igaz lehet, 's magában Párisban évenként több szerencsétlenség történik, kocsidőlés, eltiprálás, lejárás 's at. által, mint Északamerika minden vaspályáin!

A kamrai viták Thiers és Lamartine ut. beszédei után ismét unalmasok, egyformaságukban: a czukorkérdés csak mellekesleg érintett 's a National igen sajnálja, hogy az ezen ügyet gyökéren javítandó törvényjavaslatot, a miniszterium jövő évre halasztá. De furcsa ám még a Courrier is, mely a mult levelemben említett kamrai szavazásbani kisebbséget állítja „közvélemények!” Ha nem csalódom, irtam már önnök ezen francia sajtóbeli közvéleményről: im most részben igazolja állításomat a Courrier, melly szerint a 83 szavazat, mely a miniszteri vaspályaterv elfogadását ellenzé = közvélemény, a 215 pedig, mely a vasúthalót akarja = balvélemény, melly e lap után indulva azt fogja eszközölni, hogy Franciaországnak semmi vasúta se legyen! Elhiszem, hogyha Thiers uron függne még most is, előbb volna kilaatásunk egy kis csetepatéra, mint vasutógazatokra; azonban a kis fürge ur, most csak a kamrában és Constitutio neljében fészkelődik, 's ez szerencse ránk nézve, mert pénzünket inkább szeretjük vas-sínre fektetni, mint algyúba vagy puska-csőbe!

A francia hisztória társulat f. hó 9d tartotta évi ülését. Barante báró, a társaság elnöke szónoklott, köszönőleg a jelen volt vendégeket; szavai nyomán a historia studiuma Franciaországban azon 8 év alatt, mióta e társulat életben van, szépen gyarapult: „A tisztelt elnök bizonyitunk a hon emlékei iránt — mond többek közt Barante ur — a publicumban szerencsés rokonszenvre talál... A hajdani Franciaországgal egyre jobbat és jobbat megismerkedünk. Megtanuljuk azt hovatá b jobban szeretni és inkább tisztelni! Vajha lázok volnának Barante ur szavai: nekem azonban úgy tetszik, hogy ez mindcsak tudósok theorija, az élet jobban szereti a Lajosok aranyait, mint pergament emlékeit! — Egy régi krónika kiadását fogja ezen társulat nem sokára eszközölni, mellynek czime: „Gesta Dei per Francos (Istennek frankok által véghezvitt tettei)“; a keresztháborúk korából. „Ez szép epigraphja lesz Franciaország minden történelmének!“ mond Barante ur — 's beszédét végezte.

Nagy figyelmet gerjeszte a rendőrségi bizottságnak sajtó ügyben hozott némi ítélete. Raymond

Coste ur, a Temps vezére megtagadta octob. 4kétől mártius 14kétig aláírását, viszálykodásban lévén a főszerkesztővel Montrol urral, minek következtében ezen hírlap 160d száma e törvényes formalitás nélkül jelent meg. Montrol ur, Dufaure és Passy urak ügyei védelmét vállalván felleközben lelépett, 's most Coste ur és tulajdonos-társa következő büntetésekre ítéltettek: egyetem legesen 83,000 frankra azért, hogy nem gondoskodtak pótló tulajdonos aláírásról; azonkívül Coste ur 10,000 frankra, minthogy hamisan vallotta magát a cautio harmadrésze tulajdonosának 33,333 fr. 's 33 cben, holott ez összeget vallomás szerint testvére J. Coste ur előlegezé; mindketten még 9300 frank költségre, 's egy évrei együttes jótállásra. E szerint nemcsak a 100,000 frank cautiot veszítik, hanem ha 2300 frankot még ráfizetni hajlandók nem volnának, egy évet fogságban kellend tölteniök. Az ítélet még ezen hírlap elnyomasát is határozza, — 's mindezt egy pusztá formalitási hiba miatt. Mindemellett még szelődnek mondhatni az ítéletet, mivel a minimummal elégedett meg, holott hatalmában áll a 160 számra a bírságot 160,000 frankban határozni, 's a többi büntetéseket is nagyobbítani. A National azt jegyzi meg, hogy miután dynastai lapot is oly csapás ér, az ő kiadója hasonló esetben hihetőleg 200,000 frank 's néhány év fogsággal menekülne csak, — 's kérdezi, lehet e még itt szó sajtószabadságról, 's vagyon-biztosságról?

Május 14én ismét megkezdék a Seine balpartján a vasuti meneteket. A kocsi ajtaján zarak helyét kővel foglalják el, a mozgonykocsik mind hat kerekűek voltak (négy kerekűvel történt a szerencsétlenség) az utazói kocsi 's mozgony közt máhalkocsi jártak. Az ijedség szűnni látszik. A jobb-parti vasut igazgatósága okult vetélytársa balesetén, 's négy-kerekű valamennyi mozgonyait (minővel hattal bir) a járástól leltitá további rendelkezésig. A mozgonyvezérek legszigorúbb vigyázatra intettek, 's minden géphez új síp adatott, mellyel szükség-e esetén jelt lehessen adni megállásra vagy lassabbulásra. Mindenképp arra látszanak törekedni, hogy a rettegést 's idegenkedést eloszlassák, a többi közt azon adatot is közli egyik lap: hogy a belga vasutakon 1835 óta 1841 végeig 11,702,676 személy utazott, 's mindezek közt csak két egyén esett vaspályái veszélynek áldozatul.

A május 15kei követkamraülésben az ideiglenes czukortörvény nagy többséggel, 200 szóval 25 ellen, elfogadtatott.

Nagybritannia.

Az alsóház május 13kai ülésében élénk vitát szült Duncombe ur a választás-vizsgálati válszmányt illető azon indítványra, hogy a tőle ajánlott próba magokra ezen választmány tagjaira alkalmaztassék, hogy t. i. minden tag ünnepélyesen nyilatkoztassa ki, miszerint soha választási vesztegetésben, sem közvetve sem közvetlenül, nem részesült Duncombe önmagát sem kímélve megvaló, mikép korábbi időkben választások alkalmával azon együgyű hiedelemben, hogy azok megvesztegetés nélkül egyáltalán nem mehetnek végbő, maga is sok pénzt elköltött, például Hertford részére keresett megválasztandásakor 30,000 font sterlignét pazarlott el, mások azonban még kifogtak rajta. E nyilatkozatát kacaj követé, de indítványát 160 szóval 17 ellen el nem fogadták, mert elfogadásával erkölcsileg a ház nagyon is elire teendete gyöngéjt.

A Standard szerint mintegy 500,000 font sterling értékű hamburgi vagyon van biztosítva angol hivataloknál. A jelesebb segélyezési alairok közt említtettek: az angolbank 500, — a phoenix társulat 500, — a gőzhajózási köztársulat 200, — Rothschild ház 200, — londoni lordmayor 100 font sterlinggel.

A whig M. Chronicle május 17kén a parlament pünkösdi szünnapjai alkalmával illy értelembe nyilatkozik eddigi működési felett. Az eddig létesített nagy eredmények nemcsak fontosak hanem nagyon kívánatosak is: a liberalis párt erkölcsének minden sikeretlensége mellett is nagyot haladott a liberalis ügy. Az új gabnatörvény nem oly nyomasztó, mint az előbbi. Az új szegényi törvény böles határozatai tartósak lesznek. Az új vámszabás kétségtelenül érezhető hasznokat hajtand a népek. E hasznok felett ugyan tulnyomo-

ságot gyakorolna a jövedelmi adó terhe, ha t. i. ez is annyi ideig lenne fenállandó, mint meddig ama jó rendszabályok élendnek. Am ezek, mint minden egyéb szabalelvü engedvények, nem fognak visszahuzatni, holott a jövedelmi adó önmagában hordozza a baj orvoslását gyors eltűnéseivel. A parlament választások 's választási jogra nézve jó gyümölcsöt termendenek a történet tanácskozások. De még többet reménylünk Russel J. lord törvényjavaslatától a választási vesztegetések gátlására nézve. Ha illyképen alapos okunk van, a jelen törvényhozás gyakorlati eredményeivel megelégedni, tartózkodás nélkül örvendhetünk ezen gyűlés szelleme 's irányának.

Sir Peel R számos kereskedő 's gyárvarosból kapott leveleket, például Dumbarton, Plymouth, Stockport, Hereford, Derby, Bradfordból 's at. melyek financz szabályival teljes megegyezést nyilvánítnak.

Singaporeból érkezett hírek szerint Amoy, Cuzán és Ningpo szabad kikötőkül hirdettetének. — Tsekiang tartomány nepe kerte az angolokat földjök elfoglalására, minthogy kormányukat a pekinginél jobban kedvelik.

A brit 's külföldi rabszolgásgát irtó társulat május 16an tartott évi gyűlésében a rabszolgásgát törlesztési emberszerető törekvések örvendetes eredményül hozatott fel az, hogy a tunisi bey nemcsak minden rabszolgáit felszabadítja, hanem a rabszolgakereskedést is egész tartományában megtiltotta.

Pünkösdhétén Southampton mellett chartistagyűlést tartottak, mellyben határozattá lőn, a királynét felírásban megkérni, hogy miniszteriumát bocsássa el, 's ollyat állítson, mely a néphartát elfogadandja. A szónokok ugyan mitsem remeltek e felirástól, de lelkiismeretes kötelességnek hiszik minden törvényes utat megkísérteni, mielőtt „más módok“ hoz nyulnának. Egyszersmind elhatározzák, hogy jövedelemadót nem fizetnek; azonban ezen adó ugy is igen kevés chartistát illet.

Németország.

Dánia királya 100,000 markot küldte a hamburgiaknak segélyül, — a szász király 1600 darab aranyat, — Hannovera tanácsa külön 1000 lajosaranyat szavazott. Offenbach 2500, Hannovera 6000 forintot küldött. A lipcei könyvkereskedők kárvallott kereskedőtársaik részére 1700 tallert küldöttek. A hesseni nagyherceg, a tartományában gyűjtött segélyezési összeget 4000 forintra töltötte meg. A darmstadti választmányál május 15kéig 10,108 forint gyűlt be. Baden nagyhercege a segélyezési egyesületnek 8000 fót adotta; a nagy herezegő pedig 1000 forinttal nyitá meg a négyesület aláírásait; összesen Karlsruheban május 15kéig 15,857 forint gyűjtetett. Steffinben a kereskedőség 30,000 márkát irt alá Párisban már 77,500 fr gyűlt össze. Mannheimban május 16kaig 10,000 ft, — Antwerpenban pedig 13aig 36,000 fr. iratott alá. Kölnben május 17eig 12,000 tallér, Mainzban 5000 fr. gyűlt össze.

Hamburg, maj 20. Az égés egész terjedelme következő: 61 utca 120 síkator 's udvarral, 1992 ház, 1716 terem, 498 bolt, 468 lakpince, 1674 szállás, mellyekben mintegy 30,000 ember lakott. — Őfelsége az orosz császár 50,000 ezüst rubelt rendelt az égették előleges segélyezéséül.

Heiveczia.

Az in'iret választások legalább is kétharmadrészben a liberalis-conservatív pártnak kedvezőleg történtek, egy harmadrészben a liberalis radical párt értelmében. Számokból legjobban ítéltetik az eredmény: 1) Első választás 189 szó. Sulzer Menyhert kormánytanácsnok 's conservatív kijelölt, első scrutiniumban 93, másodikban 97 szót nyert; Billeter radicalis elsőben 92, másodikban 92 szót 2) Billeter 97 szóval; 3) Pestalozzi-Hirzel conserv. 104 szóval; 4) Wild, gyárnok radical. 95 szóval; 5) Wild korm. tanácsnok, conserv. 101 szóval; 6) Muralt, mindkét részről, 155 szó; 7) Meisz, conserv. 100 szó, 8) Ruegg dr. rad. 102 szó; 9) Sulzer Eduárd, conserv. 108 szó; 10) Uster ezredes, conserv. 105 szó; 11) Sulzer-Wart, cons. 102 szó; 12) Stefa cons. 100 szóval; A nagy tanács elnökéül Ulrich conserv. választatott 104 szóval.

Brazília.

Rio Janeiro, nov. 22. A jelen törvényhozás utolsó ülésében a követkamra, 's a tanács, mellyekben a kormányt támogató többség ennek híve maradt, következő igen fontos politikai törvényeket létesített, 's a császárnak megerősítés végett előterjesztett: 1) olly törvény, melly kizárólagos jogot ad a császárnak a tartományok alelnökeket kinevezni, kiket eddig tartományi gyülekezetek neveztek ki. 2) A büntetőtörvénykönyv reformja, mellyben egyéb fontos határozatok közt az is foglaltatik, hogy a békebíráktól elvételnek a rendőrségi intézkedések, 's ezek a kormánytól e végre kinevezendő bírakra ruháztatnak át. 3) Törvény, melly ismét finanziaügyi bírót rendel, 's a közjövédelmek beszedését könnyíti. 4) Törvény, melly a kormánynak szokott jövédelmén kívül, 6000 contos de reis-re menő hitelt biztosít. 5) A kormány felhatalmaztatik olly intézkedésekre, mellyek által a Rio Grande tartomány kereskedőinek a lázadókkal folytatott kereskedését gátolhassa 's tiltassa. 6) A szárazföldi 's tengeri katonaság béreinek fölemelése. 7) A kormány felhatalmaztatik osztylyok alakítására a had 's nászád számára. 8) Engedelem adatik a köz adósság-jegyeinek forgásba bocsátására, 's az azokra járó melléknyereség kifizetésére, Bahia, Pernambuco és Maranhos tartományokban. 9) Statustanács alakítása. 10) Dona Maria Amalia hercegnő, Ió dom Pedro, 's a braganzai hercegnő, 's brazíliai ex-császárnő dona Amalia törvényes leánya, brazíliai császári hercegnőnek elismertetik. 11) Rokkant katonák intézetének alapítása. 12) A kormány felhatalmaztatik, hogy a Rio Grande tartományban lázadás folyama alatt az egész birodalom nemzeti őrségének egy részét 5000 emberig terjedő, a sorkatonaság hiánya pótlásául táborba szállíthassa. 13) A statusköltségi törvény, mellyben a közjövédelmeket szaporító több határozat fogadtatott el, mint szinte ollyak is, mellyek a kormányt fontos reformokra jogosítják a pénzügyben, status titoknokságokban, fegyverintézetek 's felügyelőiségekben 's a közigazgatás egyéb ágaiban, nem különben a császárbirodalom partjáró gőzhajózása javítására 's kiterjesztésére.

Északamerika.

A hírlapok a külügyi választmány tudósítását, közlik az egyesült statusok 's északamerikai brit gyarmatok 's brit-nyugóindia közötti kereskedés felett. Ezen oklevél, mikép minden amerikai statusirományok igen terjedelmes és untató, de egészben véve Anglia részéről tett károsítás és rászédés miatt panaszkodik, melly körülmény kiegyenlítése alkalmasint még némi fáradságába kerülend Absburton lordnak. E tudósítást a congressus 10,000 példányban tétette közzé. A Standard jelenti, mikép számos egyén, mindannyi karvalyként, készül a tengeren

Gyümölcstenyésztés.

(lelkészeti gyakorlatban).

Harmadéve, hogy a mennyei gondviselés utmutatása után lelkészeti gyakorlat végett, mint új 's felszentelt pap Veszprém megye mezőföld nevezetű alvidékére juték. Egyrésztől örömmel lepett meg ezen, akkor előttem újvidéknek gabonadus siksága; de másrésztől, fában 's gyümölcsben igen nagy szegénysége már akkor szomorú látvány vala szememnek. Sajnálkozva látám a kisdedeket, munkásokat betegeket sokszor gyümölcs után epedni; borzadtam a téli fűtetlen hideg szobákban sanyargó ruhátlan családok didergésén. — Azóta a tapasztalás többre tanított. Láttam a gondos hencz vagy szorgalmas horvátnak gyümölcsessel rakott hosszú kocsiját falusi nőszemélyeinktől, mint szemétre vetett esontot éhes hangyaktól, környezetni, kinek fazekát, kinek tálat, kinek kosarat, tán sokszor a gazdák tudta nélkül is, kiorzott buzával megtöltve kezökben. Boszankodám az egyedáruság eselein: fajlakam a pazar vesztegetést.

Ezen gyakran bajos következményű eset többször ismétlése, 's a gyümölcstenyésztés ügyét szóval, tettel emelő dr. Encz buzgó fáradalminak saját szememmel több ízben vizsgált gyönyörű sikerre — magány óráimban e gondolatra vezetélleket: Mikép lehetne a vidék népével lelkészeti gyakorlatban gyümölcsfát tenyészteni? — Templomban hiva-

átjönni Angliába az amerikai statuskölcson számá-ra pénzeket felveendő. Amerikai lapok ugyanazon hírt hintegetik, mintha ama kölcson egy része az egyesült statusokban fogna felvétetni, de ezt csak azon czélból hiszik koholtnak, hogy az angol pénzlőzséreket annál könnyebben kerítsék horogra.

A Times, 's utána minden londoni 's párisi lapok, egész terjedelmében közlik amaz ovást, mellyet az egyesült statusoknak a francia udvarnái követe Casz tábornok Guizot urhoz intézett, mellyben felszólítja a francia kormányt a hajókutatási szerződés figyelmes megvizsgálására, mielőtt azt Anglia követelése, 's a többi négy nagyhatalmasság példája szerint aláírná, 's mellyben a többek közt mondja, mikép az amerikai kormány nem hiszi, hogy a szerződő nagy hatalmak kényszeríteni akarnak Amerikát rendszabályaik elfogadására. De habár e hitében csatlakozik is Északamerika, ez semmiben sem fogná cselekvésmódját megváltoztatni; az amerikaiak ez esetben aggodalommal ugyan, de félelem nélkül készülnének olly kétségbeesett harczokra, minők a világ-történetben néha előfordulnak. Amerika nem tart attól, hogy függetlensége közérővel fog megtámadtatni, de attól igen, hogy e dolgan olly rendszabályok fognak létesítetni, mellyeknek ellenszegülni kénytelen lesz. — Ugyanezen nézeteit külön röpiratban is közzé tévé a követ Párisban, 's főleg e körül forgott april 14kén a washingtoni congressus vitakozása. Ingersoll úr minden esetben visszautasítá a hajókutatási jogot 's éjg feldőcsérte Casz e tárgy körüli fáradozásit. Szerinte e jognak csupán az amerikai kereskedés megsemmisítése. Véleménye szerint eléggé fel van készülve a háborúra, 's az amerikaiak épen ugy égethetik fel Londont, mikép az angolok Newyorkot. Az angolok rebesgetik, hogy az unio deli tartományiban fellázíthatják a néger-rabszolgákat, de Amerika szintolly visszatorlást gyakorolhatna Canada, Irland és Keletindiaiban. Amerika mellett az europai nagy hatalmak rokonszenve szól, miért is az elnök hajszályait se engedjen az angol követeléseknek, hanem háborút üzenjen. Adams úr jeles beszédben válaszolt, 's bar ő is mindig határozottan ellene volt a hajókutatási jognak, de ezt a népjoggal elenkezni nem látja; a harezias beszéd, 's épen olly városok felégetésének említése, minők London és New-York, utálatos, 's a francia frigyét semminek sem veszi. Főleg Anglia 's Északamerikanak kell békességben élniök. Angliának a rabszolgák fellázításáról tett beszédei erőtlenek, mivel Anglia jelenleg nincs olly helyzetben, hogy azt tehesse. Roszálja Casz lépését ama röpirat közrebocsátásával. Ha Casz harezra lobbantatná a francziákat, ez nem a hajókutatási jog miatt, hanem Franciaország miatt történnék, mert bizonyos francia pártok bámi harezit ürügyet is kedvesen fogadnak, csakhogy Lajos Fülöp dynastiáját ledönthessék.

ÖR.

talos 's kül, bel találkozásori barátságos beszédben szövendő tanácsokat gondolék eleve: volt alkalmom, 's abban emberek, midőn ezekhez az együtt-hevült szívérzelem összébszorított; 's ha illyenkor lelkem válhatlan kérdésének, a csupán tanácsos kisériet eléggé nem felelt meg: mutogattam mosolygó reményeket, mik könnyen elérhetők; 's mikből a saját szükségét fedező gyümölcs fölöslegé édes hazánkba is szét áradozhatnék! de mentések özlöltek válaszul: egyik földet, másik időt, harmadik gonoszságot palástolt tespedésére; és annyi bizonyos, hogy a mentések ezredéből az előteltetek kiálló szarvai kézzel foghatók valának, 's legyőzhetőkre csupán tanácsadásokkal még csak remény sem csilámlott. Más módokról kelle tehát gondolkoznom! de kezeim akkor még kötve valának, 's így a hasztalan tanácsadásokon túl, egy boldogabb jövő reményében forró, de meddő sohajjammal kelle lepihennem! —

Mult az idő, 's az irtalom anyala beköszönte hozzám, feloldozá bilincselt kezeim, 's rendelt egy ismert, szeretetnyáját, melly fölött azokat hivatalom egész hatásával kiterjeszthetem, 's melly viszonos szeretettel követ engem, mint kinek szavát ismeri! — Visszaeszmelve most a lefolyt hasztalan tanácsok 's mentések idejére, szoros megfontolás után, elhatározám nyom nélkül elhangzott tanácsimat, hivatalom egyes kötelességei gyakor-

Vegyes közlések.

— Madridben nagyon kezdik hinni, hogy Iza bella királynő anyja 's a francia király a pápogyá moltságát törekszenek megnyerni házassági tervökben, melly szerint Izabellát, mihelyt 12 éves lenend (oct. 10. 1843) akarjon vagy sem, bourboni herceggel fognak eljegyezni.

— Victoria királynő 200, Albert hg 100, Adelheid özvegy királynő pedig 150 ft sterlinget adtak Hamburg részére.

— 1841ben összesen 118,592 ember költözött ki Nagybritannia 's Irlandból.

— A párisi pénzlőzsére harmadik aláírás-ívén 9757 fr. gyűlt be a hamburgiak számára.

— A párisi rendőrség egészen új czélszerű rendszabályokat hirdetett a vaspályák számára, mellyek szerint személykocsinál a négykereű mozgonykocsik egészen eltűntek, 's a menetel gyorsasága is meghatározottatik.

— Konstantinápolyi hírek szerint a drúz főnökök Omer pasa általi elfogatása Mustafa pasa parancsára történt, ki az említett főnökök lázadó törekvéseikről írásbeli bizonyítványokat kapott kezéhez.

— A zürichi nagytanács egybehívása majus 12éről 17kére, 's ismét 22kére halasztatott el, 's a polgárság már békétlenkedni kezd.

— Majus 10kén a bajor király Palermoból Nápolyba érkezett.

— István cs. k. főhg majus 9én hagyta el Florenzet, Luciba utazandó.

— A bajor udvari színházban majus vége felé opera fog adatni a hamburgiak javára.

— Idősb Las Cases majus 15én Passyban Páris mellett elhunyt. — Dumont 'd Urville eltemetésére a tengerész-miniszter 5000 frankot rendelt.

Egújabb.

Sevillában majus 10én egy dohány-gyár munkásai rögtön összecsoportosultak, 's a várost keresztül barangolák így kiáltozva: Halál a kormányzóra! Éljen a republica! A következő két napon olly fenyegetővé lön a lázongás, hogy fegyveres erőnek kelle azt eloszlatnia. Sevilla politikai főnöke 12kén rendelvényt bocsáta közre, melly szerint minden munkás, ki utozán hat egyénnel többől álló gyülekezetben találatik, elfogassék, 's hadi törvényszék elé állíassék. Caliz közelében Chiclanaban a 11 és 12 közti éjjel a lakosság 's egy lovasosztály összekaptak. Okúl szolgált a lakóknak az ayuntamiento elleni torzsalkodása, mivel ez a tartományi bizottság engedelmével adót rendelt, a katonaság ruháztatása 's fegyverzésére szolgálándót.

latával szoroson egybeszorítani, 's a példa ismert mozdító ereje reményétől lelkesítve, hol lehet, például nyajam elibe állani. Kerestem vezéreket, kikről tudtam, hogy szívesen követendik szavamat, 's kiknek viszhangja elfojtandja a gyanítható kényszerítés terv-ölő gondolatját: 's így körülövezve hatalmas segédkektől, a szeretet hangján nyíltan szólek hiveim egész seregéhez Ébredjetez föl az előteltetek álmából! jöjetez velem a kopár telkekre, pusztá téreink üres keble nyílt karokkal vár bennünket, szenteljünk egy kis időt 's erőt a gyümölcstenyésztésre! Kisértjük meg erőnket; kitérő szorgalom, gondos figyelem mindent legyőz! Igaz; mindennek kezdete nehéz, de lelkesítsen bennünket azon szent meggyőződés: hogyhami nem szedjük is saját kezeink ültette fáink gyümölcsét, áldásban maradand emlékünök kedves magzataink 's késő utódinknál. — Erre sokban fellebogni láttam az igyekezet 's határozat szent tüzet, minek üdvözöz áradozhatása végett, tervem kivitele módját (mintha kívannák) siettem előterjeszteni 's folytatom: „A házasság, születés és halál olly események, mellyek az illető szivekben emléket szoktak hagyni magok után. Ha tehát, e szívrható eseményeknek emlékek szokott maradni keblünkben, álléssünk szívünk emléke mellé, a nemzetek nagy fíjai, érez, vagy szikla-emlékszobrai példájára, gyümölcsével 's fájával haszonhajtó eleven emlé-

ket a nagy te
gokra lépő
zassága emle
édesatyja ujs
emlékére eg
életbenmarad
árvák kimul
karító 's gon
fáját nevezze
veről. — Ezen
zat alatt tán
lett, azon ha
ket a multak
vesen mulatj
vagy vidám
kebel) remél
gátolják, a
a fáradt mun
betegeket is

Illy aják
gyakorlatról
keresztelés, é
járó egyénne
fák már vég
mas időben v
lesen történe
teljesítem: e
ellenszegülő
gédvezérem
(örtlen pály
gondoskodás
lett, a hozzá
ladunk. — Ez
hatalmas elő
előbbi elérhe
Farkas Imre
rultával, min
számára egy
deltetett, hol
jait, hozzáért
tői fölügyelet
szívrható lát
gó iparral pár
lsten! remény
ben ébreszete

*) Szívesen
ohajva:
beket, ki
közlése n
illy pászt
nem állna
lom! töb
Füültetés
mind meg
miket egy
mel—min
ni lehet!
ben kik n
tetés nélk
vagy szell
ha nem le
letők ebb
ha, hogy
gárnak is

2) 18321. 18
hitelezői csőd
nokká Tóth I.
iratik. Kolt p

2) 18345. 18
balassa-gyarm
tűzött határidő
ideigleni töme
dig Thomka S

2) 18346. 18
sz. kir. Varas

ket a nagy természet ölén — Ütessen a házassá-
gokra lépő pár leendő lak, vagy kül-kertjében há-
zassága emlékére egy pár alma, vagy körtefát. Az
édesanya újszülöttének születése, vagy kora halála
emlékére egyet. Az elaggott szülők elhunytakor
életbenmaradt magzataik is egyet egyet. Az özvegyek,
árvák kimultakor isten után róluk gondoskodó elta-
karító 's gondviselő szinte egyet: 's így elültetett
fáját nevezze mindenik eseménye vagy személye ne-
veről. — Ezen eleven emlékeknek szoros fölvi-gyá-
zat alatt tán érczet, szírtet-gyöző tartósságuk mel-
lett, azon hasznuk is leend, hogy midőn szívün-
ket a multak édes, vagy keserű emlékével ked-
vesen mulatják, (mert a multaknak legyen bus,
vagy vidám emléke, örömmel nyit ajtót az emberi
kebel) remélhetők gazdag gyümölcsökkel a lopást
gátolják, a buzát megőrzik, a kisdedekettáplálják,
a fáradt munkás lankadságát enyhítik, sokszor a
betegeket is meggyógyítják.

Illy ajánlat után szívesen elfogadott tervem
gyakorlatáról ekép veszek megnyugtatót: esketés,
keresztelés, és temetés alkalmakor a kötelességben
járó egyének, bizonyággal kell állni a megkívánt
fák már végbevitt, vagy kezesül, azoknak alkal-
mas időben véghezviendő ültetéséről. Mi, ha hite-
lesen történik, egyházi kötelességemet pontosan
teljesítem: ellenkező esetben pedig, a makacsul
ellenszegülők nevére, hűveim közül választott se-
gédvezéreim által ültetettek gyalázatait, 's így a
törtélen pálya göröngyein, a lehetőség szorgos
gondoskodással, hiteles előjárói fölvi-gyázattal mel-
lett, a hozzászokás édes reményében izzadva ha-
ladunk. — Ezen utóbbinak, t. i. a hozzászokásnak
hatalmas elősegítése, 's az ohajtott siker minél
előbbi elérhetése végett, fáradhatlan buzgalmu —
Farkas Imre helybeli tisztartó úr, szíves hozzájá-
rultával, mindkét vallásbeli iskolás növendékeink
számára egy helyen faiskolának szép kis tér ren-
deltetett, hol a fatenyésztés minden módjait, esin-
jait, hozzáértő embertől, mind a két részről tani-
tói fölügyelet alatt, tanulni megkezdették. Milly
szívreható látvány a különvallásu növendékek buz-
gó iparral párosult gyönyörű összhangása? Adja
Isten! reményemben, mit az által szívem mélyé-
ben ébresztettek, soha meg ne csalatkozzam!*)

Köves János enyengi plebánus.

*) Szívesen adunk helyt ezen érdekes közlésnek;
ohajta: bár a nemes példa tette hevítsen töb-
beket, kikre a nép testi 's lelki jólétének esz-
közlése nagyrészt bízva van! Volna csak sok
ily pásztor a magyarföldön. 's a népnevelés
nem állna oly szörnyű alatt, mint áll, fajda-
lom! többnyire mindenütt szeretett hazánkban.
Fáultetés, selyemtenyészés, lepkeirtás, 'sat,
mind meg annyi ártatlan ága a népnevelésnek;
miket egy kis buzgalom mellett, némi türelem-
mel—mindeniket a maga helyén—gyakoroltat-
ni lehet! 'S hát a magyar nyelv terjesztésé-
ben kik munkálkodhatnak—legsikeresebben—erő-
tetés nélkül mert erőtetésnek—legyen az anyagi
vagy szellemi.—baráti lenni nem tudunk;—kik,
ha nem lelkipásztoraink? Vajha éreznék az il-
letők ebbeli szent tisztókat, 's ne felednek so-
ha, hogy a lelki pásztoroknak nálunk magyar pol-
gárnak is kell lennie! Szerk.

Utócszék

a sz. k. városok szavazatjogáról. *)

A 'Világ' t. szerkesztősége szíves volt ész-
revételeit nyilvánítani a sz. k. városok szavazatjog-
járól közölt értekezésem iránt; 's ezért neki há-
lával tartozom; mivel lehellen nem hinned, hogy
ő hazafiság-sugalta érzelmétől ösztönözöttve a poli-
tikai nézeteket salakjaitól megtisztítani, 's me-
zítlen igazságukban a közönség elérjészen igyek-
szik. De épen e hiedelemnél fogva arról is meg-
vagyok győződve, hogy ő szándékosan soha sem
ferdíti el bármilly nézetek igaz értelmét, hanem csak
úgy, ha vagy az eszmék szavakba öntésén ho-
mály lebeg, vagy pedig az értekezőnek irányása
kellőleg megnem vizsgálattik a szerkesztőség által;
meghagyván ez utóbbi esetben az értekezőt teljes
jogában, szerény nézeteinek igazolást szerezhetni;
's hiszem erősen, hogy e jogot az „értsük egy-
mást“ elvénél fogva tőlem sem tagadandja meg,
minthogy szerencsétlenségem volt általa félreértet-
ni. —

Igen; azt mondja a tisztelt szerkesztőség, hogy
politikai - statisztikai okoskodványaim légből kap-
kodvák, mivel a sz. k. városok szavazatjogát
csupán a fenálló pozitív törvények szerint lehet tisz-
tába hozni. De nem gondolhatta-e a t. szerkesztő-
ség, hogy én épen azok ellen keltem ki, kik e
tekintetbeni törvényeinket avas obscuritásoknak ne-
vezgetik? mikint okoskodhattam volna tehát törvé-
nyeink nyomán azok ellen, kik épen e törvénye-
ket minden tekintélytől megfosztani akarják? Szük-
séges volt azért elmélőznöm a tárgy irridicus ol-
dalát, 's oly szempontból indulnom ki, millyen-
ből a pesti hírlaposták legkedvesebben—noha nem
mindig legjobb következetesség szerencsésével —
szeretnek kiindulni; 's e szempont a politikai - sta-
tisztikai számtan. Minek következtében oda irányult
okoskodványom: ha a politikai - statisztikai számtan
sürgeti, hogy adassék meg a sz. k. városoknak a
kérdéses szavazatjog, akkor ezt, bármilly a pesti
hírlaposták által követelt vármegyeszerű belsej-
zet hiányának dacára, tőlők megtagadni nem le-
het. Koránsem következtetheti tehát, hogy én
légből-kapkodás miatt hallgattam el a sz. k. váro-
sokrul szóló törvényeinket, mellyek iránti tisztele-
temet a 'Világ 6ik számában közölt „Politik-
kai atheismus“ című értekezésemből mind-
denki könnyen észrevehette. De más részről azt
sem következtetheti, hogy mivel (feltevéleg) tör-
vényeink nem adják meg sz. k. városoknak a kér-
déses szavazatjogot, azért ezek bármilly politikai-
statisztikai okoknál fogva is nem jöhetnek e jog bir-
tokába. Mert 1) ezen elv minden későbbi törvény-
hozást lehetlenné; 2) gr. Desseffy Aurel, kin-
nek elveit a tisztelt szerkesztőség magáéivá tette,
a 'Világ' 1841ki 78dik számában kimondá, hogy
„a kor nem követel, és nem követelhet egyebet,
mint politikailag észszerűt, méltányost, ad-
rívást: a törvényhozás pedig maga rendelteté-
sénél fogva a észszerűt, a méltányost, az
adrvást megadai tartozik.“ Millyen elemek hatá-

*) Közleendőink tömege miatt csak most adhat-
juk. — Szerk.

rozák pedig meg a sz. k. városok szavazatjogára
nézve a politikailag észszerűt, méltányost, és ad-
rívást, azt ismét gr. Desseffy Aurel a 'Világ'
ugyanazon 88ik számának „előcszék“ című
cikkében így fejezte ki: *a szavazatok kölcsön-
ös arányának feltalálásában fekszik a nem
épen nehez megfejtesü feladat, mihelyt állat-
tuk, hogy itt mas alapot, mint a népesség,
adózás, és hazavédelem arányait felvenni nem
lehet.* Már pedig nem alapszik-e okoskodványaim
lényege a két első sarkpontra? Mondom a két el-
sőt; mert a hazavédelemről nincs ugyan említés
értekezésemben, de ha azt is latoljuk, bizonyosan
csak kedvezőt következtethetünk a városokra nézve.

A mi pedig azon következtetést illeti, mint-
ha én is az oppositívóban vélném létezni a politikai
üdvösséget, ez semmi logikai előzvényekből nem
foly. Mert a pesti hírlaposták azt mondják: a váro-
sokban nincs szabad követválasztás; a városi ha-
tóságok zárt kört képeznek, mellyben a tanácsno-
kok az urak, a választott polgárok pedig szolgál-
gátársaik eltérő véleményét 's akaratát kijelenteni
bátorkodnak. Mivel tehát én a pesti hírlaposták állí-
tását tagadtam 's megczáfoltam, politikai üdvössé-
get vélek-e találni az oppositívóban? következőleg
felesleges, de tévelyes is volt ama taglalgatás,
miserint városokban, minthogy felsőbb helyektől
függnek, nem is lehetséges az oppositívó. Hiszen
a vármegyék is alárendeltetvék a Kancelláriának 's
Helytartótanácsnak, 's még is furcsa kis okoskodás
lenne, azt állítani, hogy vármegyékben nem lehet
ellenzék.

Reményem hogy a tisztelt szerkesztőség mélt-
ányolni fogja ezen bővebben kifejtett nézetimet, 's
nem tekintendő ismét oppositívonalis agyrem szílemé-
nyének a városok belsejzetéről legközelebb al-
kalommal közlendő értekezésemet. Pesten, april.
9. 5kén. Z.*

A 'Világ' 37d száma OR jében az „Alföldi
levelek“ bírálója záradékol az ezen könyv-
ben előforduló hibakért a k. egyetemi könyvnyo-
mó intézetet okozza, mire legalább azok kedveért,
kik ezen intézetnek belső szerkezetét, főleg a ja-
vításokra nézve vagy kevésbbé vagy épen nem is-
merik, felvilágosításul felelni szükség, sőt köteles-
ség. Minthogy minden kiadó vagy maga teheti a
nyomatási javításokat, vagy pedig az intézetre biz-
hatja azokat; világos, hogy ez csak azokról felelős,
mellyeknek javítása rá, még pedig megszorítás nél-
kül volt bízva. Az „Alföldi levelek“nel előre kiköt-
tetett: hogy a javító a kéziratához tartsa magát, 's
azon felül a t. cz. Szerző urnak is fentartatott az
utolsó revisio, mellyet ő meg is tévén, az intézet
illető javítója többé nem illyennek, hanem a szerző
emberének tekintendő, mellyért az intézet főbbé
nem kezeskedhetik; valamint nem kezeskedik va-
lamennyi hírlapért 's egyéb könyvekért, mellyek
a kiadók saját javítóit által javítatnak.

A m. kir. egyetemi könyvnyomó intézet.

H i r l ó.

H i v a t a l o s j e l e n t é s e k.

Scheiermann János elleni csödper.

(Határnap Pest július 4ke 1842.)

2) 18321. 1842. Pest városa tanácsának felírása szerint, Scheiermann János
hitelezői csödületének határnapja 1842 évi július 4kére tüzetvén ki, 's pergond-
nokká Tóth Lőrincz hités ügyvéd nevezetvén, ugyanez kihirdetés végett meg-
iratik. Költ pünkösöd hó 17ik napján 1842. évben. 3)

Groma András elleni csödper

(Határnap Balassa Gyarmath június 20ka 1842.)

2) 18345. 1842. Nógrád vármegye polgári törvényszéke által, Groma András
balassa-gyarmati vagyonbukott lakos hitelezői csödületére f. é. június 20ikára
tüzött határidő környékeltetés végett azon megjegyzéssel adatik tudatul, hogy
ideigleni tömeggondnokká uradalmi ispán Somoskőy György, perügyelové pe-
dig Thomka Sándor nevezettek. Költ pünkösöd hó 17ik napján 1842. évben. 3)

Haller József elleni csödper

(Határnap Varasd június 30ka 1842.)

2) 18346. 1842. Kezelszertei környékeltetés végett ezennel megiratik, hogy
sz. kir. Varasd városa tanácsa Haller József kebelbeli eladósodott aranyműves 's

hitese Mayer Erzsébet hitelezői csödületére határnapul f. é. június 30át tüzvé,
tömeggondnokká Putzt Lukács kebelbeli választott polgárt, perügyelové pedig
Mekorecz Ferdinánd tiszteletbeli alügyészét nevezte. Költ pünkösöd hó 17dik
napján 1842ik évben. 3)

Veinberger Jakab elleni csödper.

(Határnap Pest június 28ka 1842.)

2) 18483. 1842. Pest városa tanácsa jelentése következtében szokott kihir-
detés végett tudatul adatik, hogy eladósult Veinberger Jakab pesti kereskedő
hitelezőinek csödületére f. é. június 28dik napja tüzetelt ki, perügyelové Pfeffer
János hités ügyvéd nevezetvén. 3)

Balás Samu és hitese Sarudy Anna elleni csödper.

(Határnap Eperjes június 15ke 1842.)

2) 18347. 1842. Balás Samu megbukott eperjesi szűfős, 's hitese Sarudy
Anna hitelezői csödületére a helybeli városi tanács által f. é. június 15ke tüzet-
vén határnapul, és ideigleni tömeggondnokká Balhám Ignác hités ügyvéd,
perügyelové pedig Liba Ferencz tiszti ügyész nevezetvén, e szerkesztőség e
csödületnek kebelszerte leendő környékeltetésére utasítatik. Költ pünkösöd hó
17ik napján 1842. évben. 3)

Árverési hirdetés.

3) Borsodmegyében Tiszatárjányban és Sályban a báró Eötvös esodtömege részére b. Eötvös Dienes ur követelése ellen biztosításul bírói zár alá vett lábas jószágok, mintan azokhoz igényeket követelő b. Eötvös Dienes ur f. hó 9ikén költ megyei határozat által felszólított meghatalmazottja e lábas jószágot élelmezni, s a esedéket fizetni nem akarja, mint nem tarthatók a helyszinén árverés utján el foguak adatni illy renndel:

1) Tiszatárjányban jövő június 9kén s több napjain: 1) birkák, nemesfajú: 1765 db u. m. hágókos 9, ürü 682, anya 645, és szopos bárány 366—841, ürü-toklyó 195, jerke 234 db. — 2) Sertések, mangolicza: 79 db u. m. kan 6, artány 7, tenyésző koeza 31, süldő 35 dr. — 3) Szarvasmarha: jármos ökör 41, igásló 8, 166 darabul álló nemesfajúbeli gulyamarha u. m. bika öreg 4, négy éves 2, egy éves 4, tehén borjas s meddő 88, 2, 3, 4, 5 éves ökörök 19, két éves üsző 3, egy éves ökör s üszőtínok 46 db. — 4) Bivalyok: jármos ökör 2, bika 2, tehén 7, egy éves üsző 4, borjú 3 dr. — 5) Szamár öt darab. — 6) Marha- és lóhór 30 db, juhór 500 db

2) Sályban június 13án: 1) Juhok a) pepiniernyáj 181 db, u. m. hágókos 9, toklyúkos 26, anyajuh 121, és 51 szopos bárány, toklyújerke 25 db. — b) Spányolfaj 331 db u. m. hágókos 12, anyajuh 233 és 130 szopos bárány, ürü-toklyó 38, jerke 51 dr. — 2) Jármos ökrök 21, tehén 2, bivaly ökrök 2 dr.

1) A juhok teljes-gyapjasok: a vevő helyben tüstint úszthatatis nyiret-het is. — 2) Vásárlás hitelben is történhetik, ha pupillaris biztosságot mutat, és ad a vevő. — 3) A lábas jószág az itt kitűzött sorral kerül árverés alá. Miskolczon majus 15én 1842. — Bük'sigmond mint zár s esodtömegeggondnok.

Grimm Vinceze elleni esodper megszüntetett.

2) 18325. 1842. Pest városa tanácsának felírása szerint Grimm Vinceze oitani

1) **Wagner József** műárúsnál Pesten épen most jelent meg: Gróf **Dessewffy Aurél** és **Pázmány Dénes** arczképek; amaz Barabás, ez pedig természet után kőre rajzolja Eybl F-től. Ára fehér papiroson 1 for 20 kr.; chinai papiroson 1 for. 40 kr. pengő pénzben.

A laabi vizgyógy-intézet

Bécs mellett Kalksburg és Rothenstád közelében

Dr. **Granchstáden** felügyelése alatt

apr. 24kén megnyitva.

A hidegvíz-gyógyimódnak, mely a megbetegült testalkotásokra utóbbi tíz év alatt hatalmas befolyását gyakorlotta, rendkívüli bámulatos eredményei általi hatását többé felreismerni nem engedi. Ama tapasztalatok, melyek e gyógyimódnak Laabban hat-évi fönállása óta tettek, igazolják azon nézetet, hogy itt minden körülmények léteznek, melyek a rendszeresen intézett vizgyógyimódszerenés eredményét biztosítják. Nagy számú aggodalmas, majd gyógyíthatlanoknak hitt betegségek találtak itt, vagy tökéletes gyógyulást, vagy legalább, hol ezt időhiány gátolá, részintes javulást.

A laabi vizgyógyintézet, Bécsütől két órányi távolságra van, bük- és fenyőerdőkkel, festőileg feltűnő hegyekkel körülvéve, új díszkertekkel ellátva. Az intézet épületei egy- és két-eemeletesek, a napnak fordulvák, belülről kellemes a kinezés Laab falura; valamint a regényes Laab-völgyre. A lakházak mindegyikének fűrdője vannak földel alatt, melyekben éjjel nappal hafokú frís forrásvíz, közvetlenül a forrástól jövő, folydogál. Ugy szinte négy zuhanyt számlál az intézet, különféle magasságot s átmérőüt, urak és asszonyok számábra elválasztva. A gyógyvendégek mind az intézetben laknak s egy asztalnál (table d'hôte) esznek. E jótékony intézet első feladatául tévé, mindenkitől hasz-

Alulírottak a tisztelt közönségnek tudtára adjuk, hogy n. t. Sziáty János pesti professor ur e című munkája:

A Lelkipásztorság Tudománya három kötetben, 80 íven, csinos nyomtatással, velin papiroson, az egyetemi könyvnyomtatásban megjelent. Mely munka nálunk és általunk minden hitese könyvárusnál hat pengő forinton megszerezhető.

Ugyanazon szerzőtől a **Nevelés-tudomány** két pengő forinton szerzethetik meg.

Költ Pesten, majus 30án 1842. Eggenberger József és fia s. k. pesti könyvárusok.

1) **Eggenberger, Geibel, Hartleben** és **Büller** urak könyvkereskedésében megszerezhető: **„Dajkakönyv”**

Irta Kunoss Endre, 1842. Ara 20 kr. ezüst p. — E nevelési munka különösen ajánlható nemesak iskolai tanuló könyvgyarán, hanem mint szükséges olvasmány is, mindenrendű s rangu szülőknek.

1) **Apesti vizgyógyintézetbe** jöni szándéklók ágyruhát s több lepedőt, sőt a helybeliek butorokat is hoz-

ni szíveskedjenek, mert ezt az egészség-re igen hasznosnak tartja az orv. igazgató sebesty.piacz 286. 2)

Egyesületi Nagygyűlés. A Mátyás-empléki egyesület folyó évi június 5én délután 4 órakor f. n. Pest-megye nagy teremében nyilvános nagygyűlést tartand

Hirdetés

2) Későbbben érkezett legfelsőbb kegyelmes kir. rendelet által, a pesti kir. tud. Egyetennél néhai Vass László apát, kanonok és nyilvános rendes tanító ur halálával megürült egyházi történet tanító-széke betöltése végett, az előbb f. e. július 13ra kitűzve volt esodlet határnapja *folyó évi augusztus 3ra* van elhalasztva. Költ Pesten majus 24kén 1842. Szoblatóó **Palma Elek** a pesti kir. tudom. Egyetem jegyzője.

Ház-eladás.

Közhírré tétetik, hogy sz. királyi Kassa városában az alsó újvárosban lévő néhai Lederer András örökösei háza a benne foglalt csinosbutorokkal együtt

műkereskedő hitelezőivel barátságosan megegyezvén, az ellene rendelt esodper megszüntetett; más mult évi június 15én 20603 sz. alatt kelt körlevél folytatban közhírrététel végett tudatul adatni. Költ pünkösöd hó 17dik napján 1842.

Váltósemmisítési hirdetés.

3) 2776. 1842. Akir. pesti e. b. Váltótörvényszék részéről szentgyörgyi Horváth János folyamodására ezennel közhírré tételik, hogy a következő váltó: „Pesth den 9ten Feber 1841 per fl. 3000 in C.M. Andem halb Jahr a dato zahlen Sie für diesen prima Wechsel an die Ordre meinem eigenen die Summa drey tausend Gulden in C.M. 3 St. 20ger a 1fl. den Werth in mir halbst. und stellen es auf Rechnung-Bericht. — Herrn Johan v. Horváth in Pesth Joseph v. Toth mp. angenommen Johan v. Horváth mp. (L.S.)“ eredetije eltévedt; melynek folytatban a leirt váltó birtokosa felszólittatik, miszerint magát f. 1842. augusztus 9ik napjától számítandó 45 nap alatt ezen Váltótörvényszéknel jelentse, különben az erdeklött váltó megsemmisítettnek fog általunk kijelentetni. — Költ Pesten az elsőbíróságú k. Váltótörvényszéknek 1842 majus 6án tartott üléséből. 3)

Wagner Fridrik elleni esodper

(Határnap Kolosvár június 23ka 1842.)

2) 18343. 1842. Az erdélyi kormányk megkeresése következtében ezennel közhírré adatik, hogy Wagner Fridrik vagyonbukott mediai kalmár hitelezőinek esodületére f. é. június 23ka tüzetett ki határidőül. Költ pünkösöd hó 17ik napján 1842. éven.

Árverés-felfüggesztő hirdetés.

2) Herczberg Henrik részére Er es i ur adalomban árverés alá veendő ingóságok eladására kihirdetett s folyó évi majus 30án kitűzött árverés ezennel bírőilag felfüggesztetik. Költ Nyéken majus 23dikán 1842. V e g h e l i u s Sigmund m. p. t. Fejér vgye főszolgabiraja (P. H.) 2)

nálhatása végett, az árakat egész ápolásért szállásért, s minden fűrdő használatért a legolcsóbbra, t. i. csak 9 pengő forintra határozni.

Azon kóralakok, melyek e gyógyintézetben folytelt és gyógyulást találaladnak, ezek: 1) Kiválasztó betegségek, mint nyálkás folyadékok, különösen a fehér virág, hasmenések, vérfolyások, magfolyás, nemzőgyengeség, beteges izzadságok, tisztulás rendetlensége, aranyér, dugulások, bőrtelhettség, — 2) Nedykórok, minden alakú köszvény és csusz, görvély, bujansen akár frís akár megrögzött, higanykór, kútegek (Ausschláge), fekélyek, gyuladások, daganatok, súly (scorbut), feherkór, vérfoltok, éargaság és májbetegségek. — 3) Gyengeségek, mint fő- és arczfájás, lélekgyengeség, szédülés, álomkór-hajlam ifjabb években, gyomorfájás, göresök, kólika, szélhűdésék különösen köszvényes okból, mélkór és méhkór, emésztési nehézségek, fölötte nagy idegin-gerültség, lélekbetegségek, kivált mellyeknek oka testi betegségekben a'pul.

A közlekedés Laabban a bécs-győri vasut által intéztetett el Lisingig, honnan három óra negyed alatt társasági kocikkal, mindegyik öt személyre 45 pengő krajczáért, minden időben szállítások történendnek. Laab, aprílisben 1842.

Megérkezése és elindulása a gőzhajóknak Pesten.

Megérkezik Bécsből este) naponkint. Elindul Bécsbe reggel) Elindul Orsovából délelött mindea hétfőn és pénteken. Elindul Orsovába reggel 4 órakor minden vasárnapon és csütörtökön. Elindul Zimony és Drenkovába reggel 4 órakor. Ezenkívül minden 14 nap alatt jár egyszer a vonat Pest és Drenkova közt. „Arpa dő” vontatóhajó elindulása Pozsonyba és Bécsbe történik minden szerdán reggeli 6 órakor helypénz Bécsbe 1. 6 frt 30 kr. — felül 4 frt. e. p. Pozsonyba 1. 4 frt 40 kr. — 3 frt. e. p. Bécsből minden vasárnap megérkezik.

f. 1842d. évi június 9én reggeli 10 órakor a helyszinén közárverés utján el fog adatni.

Hirdetés.

3) A nagyméltóságú magyar kir. Helytartótanácsnak e folyó évi marcius 15én 9787ik szám alatt költ kegyelmes intézménye következtében, a mislyei kerületi polgári alapítványi uradalmak kir. igazgatósága által közhírré tételik: hogy az Abaujmegyében bekeleztet mislyei uradalomhoz tartozó Alsó-Mislye helység határában folyó Tereza vizén, továbbá az ugynevezett Jánosér folyón újonnan felállítandó hidaknak építkezése, — végtére a Tereza folyóviz és malomárok körüli szükséges szabályozási munkáknak teljesítése felsőbb helyen öszvesen 1900 fr. 167/10 krnyi e. p. jóváhagyott költség felszámítás, és tervek szerint, a kevesebbert vállalkozónak, folyó évi június 15kén reggeli órákban Alsó-Mislyén (a hol addigis a tervek, és költség felszámítások a királyi tisztartói hivatalnál megtekinthetők) a r e s ö k k e n t e s utján által fog adatni. — A vállalkozni szándéklók tehát a kitűzött határnapra, időre és helyre 10% bnatpénzzel ellátva ezennel meghivatnak. Költ Kassán majus 15ő napján 1842. 3)

KÉSZ MISEMONDÓ RUHÁK.

5) **Hirsch Ferencz** selyem s divatáros boltjában legjutalmasabb áron kaphatók; továbbá selyem, arany, és ezüst-hímzetű gyönyörű nehéz templomi szövetek díszítvényekre, damaszok szövetek zászlókra, s egészen nehéz violaszín- s vörös grosdenaples, moire és övszalagok — Pesten a váczintezében a „Szarvas-hoz”, hol mindenféle megbízatás is elfogadtatik mindenemü templomi díszítvényre, mennyezetre, püspöksüvegre, velumra, biretre, albara, szemfödélre, ostyazsokóra s t. elf. jutalmas és gyors szolgálat mellett. 5)

Pénzkelet.

Bécs, május 28án 1842	p.pénzb.
5 peent statuskötelezv. középpára	108 1/2 ft.
4 peent „ „ „ „	— 99 15/16
3 peent „ „ „ „	— — —
1834ki statuskölesón (500 frt)	— — —
1839ki „ „ (250 frt)	— 276 7/8
1839ki „ „ (50 frt)	— 55 3/4
Bécsi statusbank-kötelezv. 2 1/2 peent	— — —
„ „ „ 2 peent	— — —
Bankrészevények darabja	— — —
Dunavíz-allis.	— — —
Majus 3kén regg. 6' 5" 3" 0 f. lott.	— — —

Gabonaár váltó garasokban.

	Tisztahiza	Közteszer	Rozsa	Árpa	Zab	Kukoricza	Köles
Pesten 1842. maj. 27én (pesti mérő)	210—250	— 180	138—147	105—110	80—83	130—138	—
Szegeden maj. 21k. (pozs. mérő)	120—125	— 115	—	—	70	60—85	— 120
Baján — maj. 7én	117—130	103—112	—	—	70	41—45	— 83
Komáromban — maj. 21k.	144—150	120—136	100—104	68—	83	53—56	100—104
Mosonyban — maj. 19k.	140—170	96—112	94—100	70—	78	50—55	83—93
Nagy-zombathban maj 19k.	140—155	—	85—92	70—	74	50—52	90—95
Beszterezbányán — 9k.	146—156	—	110—113	66—	90	56—61	—
Miskolcson — 18k.	140—160	118—125	100—113	80—	90	40—50	88—100
Pécsen — maj. 16k.	125—130	105—110	90—93	—	—	50—53	85—90
Pozsonyban — maj. 19k.	150—167	—	95—100	76—	80	55—60	106—108

Szerkeszti Jablanczy Ignác. — Nyomtatja Trattner-Károlyi, uri utca 453.

PEST
M. jelenik e p...
manys és műv...
hét a kőszér: S...
haton, két-két...
közül minden h...
négyes szelet...
czüst k...

Szon

vasóit, ho...
sári alkál...
postán-kü...
nézve leg...

T

Magyar...
Nyugalmas...
— Adalék a Pe...
mértetéshez...
ség — Ismét tü...
lottak részre...
Hirdetmény a...
rül. — Alsóaba...
gyülesi credm...
Arva megyék...
rövid közlések...
sodbul (Miskolc...
Kül föld...
neves vita s a...
Nagybr...
landi kihágás...
O Connell repe...
pok vámszabás...
szigetek gyarm...
Németo...
burg város feni...
Orosz és...
a kormány ré...
Eszaka...
Kedvezőbb körü...
Vegyés...
Ór. Journ...
melegítése. — A...
intézet nyilatko...
Hírlő. H...

Magy

Ó cs. apos...
drásy Györ...
Sáros megye fő...
tanácsos és cs...
kérelmére kegy...
helybe Torna...
főispáni helytar...
kegyelmessébb...
kir. tanácsos c...
Ó cs. apos...
könyvvizsgálót...
vizsgálóvá Sz...
budai könyvny...
censorrá Res...
Józsefet, pesti...
egy. egyh. c...
n. egyes. t. olá...
méltóztatott ki...
Zorn Leo...
ugyan itt harm...
Ó cs. s ap...
választó-polgár...
kereskedőház f...
ri polgár és na...
téből, a Szepe...
jóságot ajánd...
melleknévvél é...
zetek-neve „S...
legkegyelmes...
Ó cs. apos...
szatmári kir. só...
galomba helye...
A károlyv...
hivatal megüre...
†

Arra, ho...
válaszának meg...
mel kísérni ne...